

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an 14— ”
 Pe 3 luni . . . 7— ”
 Pe o lună . . . 2.40 ”
 Numărul popular:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an 2— ”
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Batthyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 filerl.
 Manuscriptele nu se în-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

Nevoile obștii și așa-numitele „Casa Noastră” de Caragiale

Scriitorul acestor rânduri își dă bine sama, că n'are dreptul a se amesteca în afacerile politice interne ale Statului ungar. Fiind supus străin și lăcuind afară din teritoriul acestui Stat, scapă, față cu legile respective de orice răspundere; dar cine scapă de răspundere în materie de presă, nu poate avea multă trecere în fața cetitorului — afară, se 'nțelege, de cazul unui talent excepțional, cecece trebuie să mărturisim că nu e cazul nostru.

Considerând „Românul”, ca organ al obștii cetățenilor ungari de limbă românească, ne vom mărgini a-i da, după modestele noastre mijloace, tot concursul, întru cât va fi vorba de cultura acestei obști, de al cărei progres nu ne 'ndoim, că sunt doritori nu numai toți românii, ci și toți maghiarii chibzuiți; căci regatul Ungariei, ca Stat de prima ordine astăzi în Europa, trebuie să fie el mai întâiu gelos de prosperitatea generală a popoarelor sale.

Noi, supușii regatului român știm bine, că Statul nostru are tot interesul să se razeme pe o putere centrală considerabilă, și mai știm cât de mult îi datorim Ungariei; totuși nu tocmai a-ăta-i datorim, cât un eminent bărbat politic maghiar a afirmat zilele trecute în Parlamentul din Budapesta. Firește, noi recunoaștem bucuroși că marele cancelar, contele Andrassy, ne-a acordat odinioară un prețios sprijin, pentru care nu vom uita niciodată a-i venera memoria: îi datorim mult, ce-i drept; dar iarăși, nu atâta până când să trecem în istorie regatul nostru pur și simplu ca o „creațiune”, ori ca „o expresie geografică” a marelui bărbat de Stat.

Orcum ar fi fost însă, nu s'ar putea dovedi mai la urmă decât că ilustrul cancelar era un înalt spirit politic, un subtil diplomat, care pătrundea până 'n fundul intereselor monarhiei centrale. El a înțeles câtă nevoie are aceasta, în valea Dunării inferioare, de un aliat serios de altă rasă decât rasa slavă, și că aliatul acela, cu cât va fi mai sprijinit la întemeierea și dezvoltarea lui, cu atât va fi mai în stare să sprijine la rândul său interesele comune ale celor două monarhii... și pare că nu s'a'nșelat deloc bunul nostru amic.

Și noi, cei din valea de jos a Dunării, credem că alianța celor două State ar trebui din ce în ce mai întărită. Apa-

renta liniște a Europei poate fi amăgitoare. Rana vechiă a continentului poate că nu-i deplin tămăduită prin descântecul constituțional: de-desubtul unei pojghițe subțiri, zace poate încă răcila pernicioasă care sapă spre adânc. Un răcnet năprasnic poate de-odată sfășia solemn sgomotul surd care fierbe sub pământurile balcanice — și înțelegem cât de prețioasă, ba chiar, cât de imperioasă ar fi atunci, pe lângă alianța oficială a celor două State vecine, și înțelegerea cordială a popoarelor lor.

Ce poate face regatul român pentru asta?... Aproape nimic... Și cât ar fi de ușor pentru regatul ungar să realizeze o așa cordială înțelegere!

Să dăm noi povețe bărbaților de Stat, îndrumări diplomaților? — Doamne ferește! nici gând. Asta nu e treaba unui mediocru publicist. Dar, simțind ca toată lumea, ne permitem să arătăm în treacăt sentimentul nostru. Cum cunoaștem bine entuziasmul de care sunt capabile aceste amândouă brave popoare, și cel maghiar și cel român, nu stăm un moment la îndoială a spune că prudența diplomaților s'ar rezemă pe o colosală putere sufletească, la vreme de nevoi serioase ale celor două State, când în bătaia furtunii ar fâlfâi împărechiate cu adevărată frățească dragoste, cele două frumoase tricolore.

Probabil, tot așa înțeleg și bărbații de Stat luminați ai Ungariei; și pe asta, firește, întemeiam multe speranțe noi, cetățenii României: noi cu toate dificultățile în care, așteptând rezolvirea chestiilor interne ale Ungariei, e pus tînărul nostru regat, nu încetăm a crede, că mai curând ori mai târziu, înainte de a suna ceasul vreunor grele nevoi, o dreaptă și sinceră înfrățire cordială a maghiarilor de pretutindeni cu românii de pretutindeni va fi temelie de nesguduit a unei prodigioase puteri.

Această credință a noastră, — orcât și-ar perde speranțele de reușită acei cari cer; orcât s'ar codi la tocmeală acei cari ar trebui să acorde; orce, dintr'o parte sau dintr'alta, s'ar spune în stare de nervositate; orce s'ar face în momente de iritațiune, — această credință a noastră capătă din ce în ce mai mult temei de când simțim bine că ne aflăm în fața dorinței, cât de vag exprimate, a bărbaților

sus puși ai Ungariei, de a ajunge la o împăcare a elementelor maghiar și român. Maghiarii ca element covârșitor trăgănesc; dar și trăgănișii lor au o rațiune, ce-i drept. Ei ar dori o soluțiune definitivă a stării extrem de încordate; dar pentru asta ei trebuie să știe cu cine au a sta de vorbă.

Niciun om cuminte nu tratează învoeli cât de puțin însemnate, ne-mi-te afaceri de așa înaltă importanță, cu cine nu este fără contestare autorizat să le încheie. O afacere cât de infimă poate fi tratată prin samsari; dar contract valabil poate fi încheiat și iscălit numai de partea interesată sau de mandatarul ei, anume prepus la aceasta; și dacă mandatarul se dovedește a fi fost de rea-credință ori manifest incapabil, contractul este lovit de nulitate. Și cine, după multe sudori, încheie o învoială, se'nțelege, dacă e om cuminte, că o încheie nu pentru ca să aibă a douazi pe spinare contestațiuni întemeiate.

Încă odată, noi credem, că orce bărbat politic luminat al Ungariei trebuie să dorească îndreptățirea intereselor legitime ale masei Românilor, spre liniștirea lor deplină; trebuie prin urmare să dorească împăcarea definitivă cu toată lumea românească, iar nicidecum învoirea temporară cu unele porțiuni din clasele românești; cum am zice, bună înțelegere cu o mare comunitate compactă și solidară, iar nu capitularea uneia sau mai multor clopotnițe răslețe.

Cu cine să trateze acei bărbați de Stat? Firește numai și numai cu aceia cari le-ar părea lor că sigur reprezintă integral desideratele generale: numai și numai cu aceia, și numai pe față, la lumina zilei și 'n auzul lumii întregi — spre mulțumirea și liniștirea întregii lumi.

Cum adică? După atâta ar umbla bărbații de Stat serioși ai Ungariei, să găsească la un moment dat cât mai mulți nechemati a trata despre împăcarea generală, spre învoirea lor îndeosebi?... Adică acei bărbați de Stat nu știu că, din trei milioane de suflete, școala, pe lângă bunătățile ei — pe lângă oameni valoroși de știință, de artă și de afaceri, bravi militari, preoți și dascăli așezați; pe lângă comercianți, meseriași și muncitori luminați și vrednici, toți oameni de omenie, utili lor, familiei și societății lor — școala mai produce și roade costelive și găunoase?...

Și de câte feluri încă?... Mediocrități învrăjbite contra „multimii neroade a burgheziei“, care nu le recunoaște geniul; „personaje“ cari nu pot mânca de focul că nu sunt poftiți în fruntea mesei înaintea Mitropolitului; juri asaltatori pripiți ai templului Gloriei, cu atât mai dirși cu cât mai infirmi; popi liber-cugetători jurați; aței fanatici după cinci clase de fizică elementară; nietzscheani extremi după o piesă *en vogue* de pe cineștie ce teatru de bulevard din Paris, (Bucureștii occidentului!) — toți maniaci de notorietate; toți naufragiați ai celebrității, cărora nu le-a rămas de pescuit succesul în alt mod decât prin scandal; politicieni și diplomați de *Stammtisch* — atâți și atâți intelectuali de industrie, reformatori și supraoameni de duzină; toți impacienți, febrili, dușmani ai oricărei discipline, chinuți toți în fundul răunchilor de grozavul verme verde al invidiei...

Ei, da! Școala, binefăcătoare pentru cei mulți, produce, din nenorocire, și domni d'alde aceștia — din norocire, mai puțini... Și pe domni de-alde aceștia o să-i însărcineze o lume cuminte a trată despre interesele ei vitale?... Și cu domni d'alde aceștia or să stee de vorbă despre împăcare bărbați de Stat?

Dar ducă-se toți dinaintea forurilor competente! decline-și acolo toate titlurile la aplauzele contemporanilor și la adorația posterității!... Dar, nu numai atâta! Meargă cu dânșii chiar un bărbat sau mai mulți de reală valoare, oameni a căror moralitate și seriozitate n'ar putea fi puse nici când la 'ndoială; oameni reputați a nu fi avut în afacerile publice un moment vre-o preocupare de interese sau de ambiție personale — ducă-se toți cu toții să trateze... Ei, și?

Din partea forurilor competente li se va răspunde:

— Domnilor, înțelegem perfect buțele dv. intențiuni; însă noi voim să ne împăcăm cu obștea românească, și nimic, din câte ne spuneți, nu ne dă a 'nțelege că, învoindu-ne cu dv., ne-am împăcat și

cu acea mare masă etnică, din care avem tot interesul să facem niște supuși leali și mulțumiți, niște cetățeni fără mâhnire și deci devotați fără rezervă Statului ungar... Munificența guvernului nostru este de ajuns pentru o învoire în deosebi cu un individ sau cu mai mulți, cu o ceată, cu două sau mai multe; puteți dar conta pe aceea... Dar... despre o împăcare, cum îi trebuie astăzi Statului, să ne iertați: nu vă credem autorizați a trată. Tentative ca a dv. de astăzi nu ne aduc în cauză de cât un mic folos trecător, dacă și aceasta se poate numi folos — temporizarea prin obosirea opiniei publice și prin amânarea speranțelor... Chestiunea însă, de a cărei rezolvire ne pasă tutulor, rămâne întreagă în picioare, și din ce în ce mai apăsătoare.

Căci nu e vorba de predarea unei mase de luptători legați cot la cot în mâna altei mase vrăjmașe; e vorba de două neamuri de oameni cărora nu le trebuiește — fiindcă n'au de ce — să-și poarte vrăjmașie; cari înțeleg că disensiunile lor folosesc numai câtorva interesați la vrajba și turburarea lumii. În păturile lor cumiți și producătoare, aceste neamuri își dau sama că le trebuiește, din contră, să trăiască și să progreseze în deplină armonie socială și politică, respectându-și reciproc limba, datinile și credințele religioase, și sprijinindu-și reciproc cultura și prosperitatea economică — fiindcă binele și prosperitatea unuia sunt spre binele și prosperitatea celuilalt, și ale amândurora împreună sunt spre întărirea marelui lor Stat politic.

Tuturora deci, nu numai unora, le trebuie pace și bună înțelegere; și așa, pace serioasă și bună înțelegere nu pot fi decât acelea cari s'ar face în interesul și spre priceperea *tuturora*, nu în interesul și după priceperea cutăruia sau cutărora. Aceia, prin urmare, sunt și pot fi autorizați a trată în fața forurilor competente maghiare, aceia cari, în chiar conștiința acestora, ar găsi confirmarea deplină, validarea mandatului lor de negociatori... Căci, numai de dra-

gul formulei platonice dacă era, apoi pacea ar fi fost încheiată de mult și de multe ori: nu de lipsa negociatorilor a avut să se plângă cineva! — din nenorocire, toți fără titluri vrednice de acreditare.

Știu ei bine, maghiarii cumiți, bărbații luminați de Stat ai regatului de ce tinjește obștea românească și ce-i trebuiește spre a fi împăcată de-a-binele; și, deci, numai aceia vor fi vre-odată în fața forurilor competente acreditați ca negociatori ai păcii, cari vor așterne limpede doleanțele legitime ale obștii lor. Nu e vorba aci de vreo deputațiune la cineștiece paradă de mare stil: nu-i vorba de a alege între talentat și netaientat în felurite exerciții de lux, în aptitudini la artele frumoase sau la sporturi de *gentry*; nu e vorba de a alege între un om înzestrat numai cu bun sens și un băiat plin de spirit; într'un prea-demodat și un ipermodernist; între un bătrân ruginit, care-și face cruce trecând prin dreptul bisericii, și un tinăr oțelit care e'n stare să intre călare, cu căciula 'ntr'o parte și cu luleaua'n dinți, pină'n altar — că, vorba vechiă, a umplut Dumnezeu lumea cu ce-a putut... E vorba de cineva care, în afară de atributele și apucăturile sale personale, cinstit, să reprezente numa și numa nevoile obștii românești... Și acel cineva, astăzi, este și rămâne: *Comitetul partidului național*.

Așadar, ca să sfîrșim...

Cine se tot vîră în această supremă afacere nechemat, și, mai-ales, cine încearcă să tot pună piedică pașilor măsurati ai celor autorizați, zăticnind, în orce chip, soluțiunea unei chestiuni, care apasă arzătoare asupra lumii întregi — săvârșește o faptă... cum s'o numim?

Iată... De atâta vreme, niște sârmani corăbieri, biciuiți de vânturi protivnice, stau de amar de vreme la mal pustiu, privind cu jale departe la zarea luminoasă ce li se pare pe veci închisă... Dar, parcă se'ndură Dumnezeu, le trimite o suflare de speranță: începe să adie vântul mult așteptat, și, încet-încet, se pornește a bate mai hotărît. Ei, bieții, își întind pânzele....

Mignon

— Părinții și copilăria ei —

(Fragment din romanul lui Goethe: „Wilhelm Meisters Lehrjahre“, cartea VIII, cap. 9)

Notă. Pentruca fragmentul să poată fi înțeles pe deplin, e necesar să dăm câteva lămuriri relative la celelalte părți ale romanului. Intre persoanele secundare ale romanului cele mai interesante sunt desigur bătrânul harfist și Mignon. Harfistul ajunsese după rătăcirii îndelungate într'un sat german — el venia din Italia — unde poposise Wilhelm Meister, persoana principală din roman, cu trupa sa de teatru. Harfistul, care-i cânta lui Wilhelm Meister adeseori cele mai frumoase cântece — între altele și renumita baladă a lui Goethe „der Sanger“ — rămase în societatea lui Wilhelm Meister. Pe Mignon o răpise, în împrejurimile Milanului, o trupă de acrobați. Rudeniile ei și mamăsa crezură, că se înecase în lac, de oare ce îi găsiră pălăria plutind pe lac. Și ea ajunsese cu trupa de acrobați în Germania. Wilhelm Meister privește la reprezentarea lor, îi place de copilă — era de vre-o 15—16 ani — și o ia cu sine. Mignon se amorează de mântuitorul ei, care însă nu prea era statornic în dragoste și-și petrecea bucuria când cu actrițe, când cu alte dame din societatea mai bună. Omorătoarele chinuri ale geloziei le încercase odată Mignon, când văzu pe actrița Filine strecurându-se în odaia lui Wilhelm Meister. Indrăgostită, cum era ea, îi cântă odată lui Wilhelm Meister minunata romanță „Kennst Du das Land, wo die Zitronen blühen“ etc. etc. Fiind de față la o scenă de dragoste între Wilhelm și Therese, durerea sfâșietoare o doboră pe Mignon, care moare. Ea e îngropată într'o sală, menită anume pentru scopul acesta, a splendorului castelului, unde se găsea tocmai atunci

Wilhelm Meister și ai săi. Un marchiz italian, prieten al stăpânului castelului, care însă murise, asistă la înmormântare. Abatele, care săvârșește ceremonia, arată tuturor frumosul trup îmbalsamat al Mignonei. Marchizul recunoaște pe nepoată-sa, despre care crezuseră atâta timp, că a murit înecat. După grele zbuciumări sufletești el povestește abatelui originea Mignonei (fragmentul tradus); abatele, ca să păstreze această istorisire curioasă, o scrie imediat și o cetește mai târziu tuturor. Harfistul, care nu este altul decât Augustin, tatăl Mignonei, după ce se însănoșă puțin — era nebun — ajunge să locuiască cu abatele într'o odaie, fiindcă erau foarte mulți oaspeți în castel, și dădu și el de manuscrisul abatelui. Ceti istorisirea, abia acum știu, cine e Mignon, care îl iubia și îl îngrija cât timp era nebun, fără să știe nici ea, că harfistul este tatăl ei crezu de astădată în adevărul celor scrise și se sinucise tăindu-și gâtul cu un briciu.

Înainte de a ceti fragmentul aici tradus recomandăm cetitorilor să cetească întâiu — adecă se recetească — romanța amintită „Kennst Du das Land“... — B. B.

I.

„Pe tatăl meu — zise Marchizul — trebuie să-l consider de unul dintre cei mai ciudați oameni, cu toate că am văzut și eu destui oameni. Caracterul lui era nobil și deschis, ideile lui largi și — se pote zice — mari; era strict față de sine însuși; în toate planurile lui găsia o incorruptibilă consecvență, în toate faptele lui o neîntreruptă perseverență. De aceea oricât de bine te puteai înțelege cu el în tot felul de afaceri, el totuși nu-și putea găsi locul potrivit în lume, tocmai din cauza acestor însușiri, deoarece prețindea, ca statul, vecinii săi și servitorii săi să

observe toate acele legi, cărora el însuși li se supusese.

Pretenziunile lui cele mai modeste păreau exagerate, din cauza stricteții lui, și astfel nu putea ajunge niciodată să se poată bucura într-adevăr de rezultate, fiindcă nimic nu se execută în felul cum își gândise el. În momentul, când își zidia un palat, își întocmia o grădină și-și cumpăra încă o moșie mare în cea mai frumoasă poziție, era amărît până'n fundul sufletului său și era convins, că soarta l-a condamnat numai la renunțări și suferințe.

În exteriorul său observa cea mai mare demnitate; când glumia, ținea să-și arate numai superioritatea intelectuală; nu putea suferi să fie criticat și o singură dată în viața mea l-am văzut cu totul scos din sărite, când auzi, că se vorbea despre unul din așezămintele sale, ca de un lucru ridicol.

În același spirit dispuse el și asupra viitorului copiilor săi și asupra averii. Fratele meu cel mai mare fu crescut ca unul, care avea să admînistreze în viitor moșii mari. Eu rămase să intru în tagma preoțească, iar cel mai tânăr să se facă soldat. Eu eram vioiu, plin de foc, muncitor, iute, îndemânic în toate deprinderile corporale. Cel mai tânăr părea mai dispus spre liniște și visare, îi plăceau științele, muzica și poezia.

Numai după o luptă înverșunată, după ce am convinsesem pe deplin despre imposibilitatea planului său, tata se înduplecă, deși numai cu desgust, ca noi doi să schimbăm carierele reciproc,

„Măne! măne'n zori, vom putea urni din loc!” Și, privind cum se tot umflă pânzele, văd parcă aievea limanul atât de mult dorit.

Ei! Cum s'ar numi acela sau aceia cari, de gustul jucăriei sau din pornirea răutății, ar veni, peste noapte, să sfîșie cu cuțitul în cruciș și'n curmeziș pânzele umflate?... și fapta lor — cum s'ar numi?... Răspundă orce om de omenie!

De aceea, nu pot fi astăzi îndestul de osîndite așa-numitele „Casa noastră”... Auziți numai!.. „Casa noastră” 'n sus, „Casa noastră” 'n jos...

Casa dv.? da. Să trăiți, s'o stăpâniți! Să fie casa asta spre folosul și cinstea dv., dacă ați rădicat-o și spre cinstea și folosul obștii! și toată lumea, trecându-i pe dinainte, să zică: „Ție Dumnezeu această casă binecuvântată, că e o podoabă a târgului, și pe stăpânii ei, că sunt oameni de ispravă!”

Dar dacă ați clădit-o ca să opoșiți sub acoperământul ei un cuibar pentru clocitul zizaniei și vrajbei spre smintirea lumii cumiști; și dacă, faceți dintr'ansa un castel, din turnul căruia să aruncați bolovani spre distrugerea solidarității obștii și să împoșcați cu foc și lături clocofite asupra cui nu vrea să vi se 'nchine dv., atunci... desus dv. provocați pornirea publică; chemați cu dinadinsul pe toți oamenii de bine să vă înconjure zidurile; să vi le strângă în cea mai de desnădejde împresurare; să vă someze scurt a vă veni numai decât în minți... iar, dacă nu vă veniți, să puna pe acele ziduri un semn băător la ochi de departe și să strige orcui s'ar apropia de ele: „Fugiți, oameni buni! ocoliți această casă, care este o pacoste pentru târgul nostru, un blestem pe capul obștii, o casă... nu binecuvântată!”

Deocamdată atâta! Dar, asupra acestora, mai avem încă de furcă.

Maghiarii și Românii

De Aurel C. Popovici

— Urmare —

Aceasta însă nu va să zică, că politica direct provocătoare a șovinismului maghiar, n-ar putea mâna pe Românii credincioși statului la desperare. Să ne întrebăm numai, că oare Maghiarii ar putea suporta vreme îndelungată o astfel de situație revoltătoare ca aceea, pe care au creat-o pe seama țaranului român. Căci la probleme de aceste mari nu e vorba de niște nuanțe subtile, nu e vorbă de deosebiri aparente între drepturi naționale și istorice, „ci este vorba de cel mai sfânt, și inalienabil drept într'o lume cu moravuri bune: de existența națională.

În probleme de acestea nu joacă teoriile istorice nici un rol. Prin urmare, Maghiarii și-ar păstra oare cumpătul, dacă bunăoară ziarelor li s'ar intenta în toată săptămâna procese de presă, și dacă ziaristii lor ar fi aduși înaintea curților cu jurați compuse din Români și Slovaci? Ori dacă liceele maghiare ar fi pe încetul germanizate, iar în școlile populare maghiare s'ar introduce pe săptămână 33 ore de limba germană?

Dacă dreptul de întrunire s'ar lăsa în grija arbitriului și dorului de răzbunare al funcționarilor români și slovaci? Dacă Maghiarii ar fi extradați fără milă jandarmilor și soldaților români și slovaci pentru cea mai mică și nevinovată mișcare națională? Dacă parlamentul maghiar s'ar ocupa numai prin deputați germani, români și slovaci?

Cred oare Maghiarii, că toate astea sunt așa greu de împlinit? Se înșală amar. Căci, deși înaintea epocii dualiste foarte mulți Maghiari n-au primit officii dela așa numita Cameră din Viena, azi, mulțumită politicii maghiare, s'ar afla sute de mii de Maghiari, cari s'ar pune cu tot dragul în serviciul acestei Camere, numai să voiasească aceasta să le dea officii.

S'a văzut doar în era lui Fejérváry. Întreb deci pe Maghiari, ar considera ei o astfel de idee de stat corespunzătoare intereselor lor? Ar simpatiza ei cu o astfel de idee de stat? Pentru ce ne numesc așadar neconținut „agitatori fără suflet”? Pentru că apărăm drepturile fundamentale ale existenței noastre naționale? Pentru că nu vom să auzim de maghiarizare? Pentru că ne luptăm cu toate mijloacele împotriva ei? Pentru că arătăm Europei politica lor brutală de maghiarizare? Pentru că căutăm sprijin moral la bărbați culti, nobili și cu vederi largi politice?

drepta din ce în ce mai mult; pentru că rațiunea învinsese. Dar cu cât mai sigur îl conducea aceasta la mulțumirea și vindecarea lui completă pe drumul cel oblu al naturii, cu atât mai mult el ne cerea să-l deslegăm și să-l scăpăm de jurământul ce l-a făcut. Ne dădu chiar să înțelegem, că ar avea de gând să pețescă pe Șperata, vecina noastră.

Fratele meu mai mare, simțise prea mult asprimea tatălui nostru, decât să fi putut rămâne nemișcat, față de halul, în care se afla cel mai tânăr dintre noi. Vorbirăm deci cu duhovnicul familiei noastre, un bătrân cinstit, îi descoperirăm intențiile fratelui nostru și îl rugăram, să ia în mâinile sale atacarea și să ograbiască. Contra obiceiului său, el ne amâna întruna, dar în sfârșit, deoarece fratele nostru nu ne mai slăbia și după ce și noi stăruirăm pe lângă duhovnic tot mai mult în afacerea aceasta, el trebui să se hotărască a ne descoperi istoria ciudată.

Sperata era sora noastră, și anume și după tată și după mamă; amorul și senzualitatea covârșită înc'odată pe bărbat în anii târzii, când dragostea soților pare a se fi stins deja. Cu puțin timp în urmă, se făcuseră în împrejurime multe glume asupra unui caz analog și tatăl meu — pentru că să nu se expună și el batjocurilor — hotărî să țină în secret acest fruct târziu, al unei iubiri legale cu aceeași grije, cu care se obișnuiește altcum a se ascunde întâmplătoarele fructe ale câte unei dragosti prea timpurii.

Nimeni nu știu, când născu mama; copila fu dusă la țară și secretul acesta nu-l știa afară de duhovnic, decât vechiul prietin de casă, care fu ușor înduplecat a o declara de fata sa. Duhovnicul își rezervase numai dreptul, ca într'un caz extrem, să poată desvăli această taină.

Nu voesc să înșir aici plângerile Românilor, nici persecuțiunile îngrozitoare, la cari sunt expuși în tot momentul, căci pentru așa ceva așa avea de lipsă de toate paginile acestei reviste, care spre bucurie ne dă și nouă cuvântul. Iau în mână numai zierele cotidiene române. Și ce aflu eu bunăoară în acestea?

Iarăși au fost uciși doi flăcăi români de țaran de jandarmi maghiari. Pentru ce? Pentru că au purtat șerpăre cu colorile naționale românești și n'au voit să le depună la porunca jandarmilor atotputernici. Un țaran, Ioan Barzu a fost împușcat, altul L. Pop, a fost străpuns cu sulița. Aceasta s'a întâmplat în Țelna în Ardeal la 6 Septembrie anul trecut. Deunăzi în comuna Galați au fost împușcați iarăși doi țărani, iar alți nouă înși greu răniți tot pentru motivul, că au purtat aceste colori trădătoare de patrie. Unde se întâmplă azi așa ceva în apus? Nu sunt acestea în sine un semn, că în Ungaria sunt multe stări bolnave? Da, colorile românești! De ani de zile, ba în anul ultim n'a fost aproape lună, în care jandarmii să nu fi zmulș de pe îmbrăcăminte țaranilor, dar și a damelor române aceste colori, fără a fi pedepsiți de superiori lor. Au fost cazuri, că fetelor de țaran, cari purtau în păr mașle de aceste colori, li-s'a tăiat de-a dreptul chica, pentru că n'au voit să le lapede! În care stat civilizat se întâmplă, ori se poate întâmpla așa ceva?

Se poate, că cineva să creadă, că aceste panglici au reprezentat tricolorul unui stat străin, poate al României?

Departa însă de așa ceva. Tricolorul din chestie se compune din colorile marelui principat al Transilvaniei de odinioară și din colorile orașului — Budapesta! Ele consună, ce e drept, cu colorile Regatului român, dar cu acea deosebire hotărătoare în lucruri de felul acesta, că colorile României sunt verticale, ale Ardealului însă orizontale.

Se poate, ca într'un „stat liberal” proverbial să fie interzis, ca cetățenii să-și aranjeze colorile toaletelor după plac și să se dea poruncă, ca să aibă todeauna pentru aceasta permisiunea prealabilă a poliției... Dar să se pornească o adevărată vânătoare după panglici de acestea „primejdioase statului” și la cea mai mică opunere să fie oamenii împușcați ca și câinii — va fi cu greu de împăcat cu „liberalismul” din Ungaria totdeauna preamărit! Căci la urma urmelor suntem și noi Românii oameni, și poate că nici nu suntem valahi așa „sălbatici”, cum susțin cu bucurie Maghiarii noștri cu o cultură așa aleasă.

Fie oricum, fapt este, că contele Tisza vrea să încheie pace cu noi. Aceasta înseamnă, nu cu noi, cu trădători așa primejdioși, cum sunt eu și alți tovarăși de principii nenumărați, ci de sine înțeles cu Români de paradă, ori cel puțin cu așa numitele elemente moderate. Gândul în sine, ca cu naționalitățile, sau deocamdată și numai cu Românii să se încheie pace, e la tot cazul însemnat din punct de vedere politic și nici un om cuminte dintre Români nu va denega să caute un modus vivendi, sau pace cu Maghiarii. Însă o pace serioasă și nu de carneval.

Contele Tisza vorbește de cele mai multe ori, ba aproape exclusiv de chestia româno-maghiară. Și curios, că în același timp cei mai distinși bărbați ai Românilor sunt împiedecați cu mijloace absolut antilegale să între în Parlament, ca nu cumva prin numărul lor de 30 sau 40 înși să vateme „unitatea Parlamentului maghiar de peste 400 deputați, ori „caracterul național al Statului ungar”.

și cu toate, că ne vedea pe amândoi mulțumiți, totuși nu se putea împăca nicidecum și ne asigură, că n'are să iasă lucru bun dintr'asta.

Cu cât îmbătrânia i se părea, că rămâne tot mai izolat de ceilalți oameni. În urmă tot trăia aproape singur. Numai un vechiu prietin, care slujise în armata nemțească, unde își pierduse în timpul războiului soția și acum își adusesese cu sine fata, care era de vre-o 10 ani, rămase singurul lui tovarăș.

Acesta își cumpără în vecinătatea noastră o moșie frumoasă, și acum vizita pe tatăl meu la anumite ore și zile din săptămână, când aducea câte-odată și pe fată-sa. El nu se împotrivia nici-odată tatălui meu, care în urma urmelor se obișnuise atât de mult cu el, încât numai pe el îl mai putea suferi în societatea sa.

După moartea tatălui meu observăm în curând, că acest bărbat primise frumoase daruri dela bătrânul nostru și că nu-și pierduse timpul înzadar; el își întinse moșiile și fetița lui se putea aștepta la o zestre frumoasă. Ea crescuse și se făcu deosebit de frumoasă; fratele meu mai mare glumia adeseori zicându-mi, că ar trebui să-i cer mâna.

Într'aceia fratele Augustin își petrecu anii în mănăstire în condițiunile cele mai ciudate: el se lăsă răpit de paroxismul religios și de acele simțiminte — jumătate sufletești, jumătate trupești — cari, după cum îl ridicară câțva timp în al șaptelea cer, întocmai așa îl cufundară în curând în deplină amorțeală și într'o amară nenorocire.

Cât trăi tatăl meu nu ne puteam gândi la o schimbare; și ce-am fi și putut dori ori plănui? După moartea tatălui nostru ne cerceta des; starea lui, care ne durea la început, se în-

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

O scrisoare sinceră dela un Român de omenie

D. Alexandru Ciurcu, fost vice-primar al Bucureștilor, președintele sindicatului presei române, întemeietorul ziarului „L'Indépendance Roumaine” i-a adresat d-lui deputat dietal dr. Alexandru Vaida-Voevod următoarea scrisoare:

Copăceni, 9 Martie 1911.

Salve!

E noapte, noapte întunecoasă, fără lună și fără stele.

Sunt singur, singurel, aici, în cuibul meu dela Copăceni; singur într-o casă mare, în formă de castel, cu un turn înalt în care cântă cucuțiile.

La poalele dealului pe care se află locuința mea clupotește Argeșul, iar vântul șuieră prin copaci și peste coperișul casei.

Afară de asta e liniște adâncă, căci sunt izolat de orice locuință omenească, departe de sat, departe chiar de servitorii mei.

În fața proprietății mele, pe malul Argeșului e așa numita „Masă Domnească”, un platou pe care a poposit Mihaiu în ajunul bătăliei dela Călugăreni, la 12 chilometri de aici.

Toată ziua am muncit prin vii, prin grădini cu arbori roditori, am dat la coardă tinerii armăsari prășiți de mine, am scos la aier mânzii și viteii, iar după ce a înnoptat m'am retras rupt de obosit în culcușul meu, ca să iau o gustare frugală și apoi să mă pun din nou la munca de noapte, încunjurat de cărți și de hârtii.

Pe când stam la masă și răsfoiam un tratat de ampeleografie — căci când sunt singur nu pot mânca de cât citind — îmi sosi corespondența din București și deschizând „Universul” zării simpatice și nobila d-tale figură în mijlocul inimosului și românescului discurs pe care l-ai rostit în Camera ungară.

Salve!

Un fior mi-a trecut prin tot corpul la cetirea acestui discurs, un fior de mulțămire și de mândrie.

Nicăiri nu se reculege omul așa de bine ca în singurătate, nicăiri nu cugetă așa de bine și de adânc. Impresiunea faptelor remarcabile o simte omul cu mult mai pătrunzător în singurătate, departe de valurile lumii, de șgomotul orășenesc.

De aceea și discursul d-tale s'a înfipt în inima mea mult mai adânc decât dacă l-ași fi citit într-o cafenea.

O frază mi-a plăcut cu deosebire, o frază, care singură face cât un discurs...

„Noi, Românii, autohtoni aici, cari trăim pe aceste plaiuri de câteva mii de ani...”

De n'ai fi rostit decât această singură frază și încă ai merita ca toți Românii să te slăvească.

Da! Românii sunt autohtoni în Ungaria și Ungurii au venit peste ei! Iată ce trebuie să se amintească mereu trușășilor Maghiari, cari au îndrăzneala, ca să nu zic nerușinarea, de a zice Românilor:

„Dacă nu vă place aici, treceți în România!” Iată adevărul care trebuie să răsună neconținut în Camera ungară, unde Fliegenbaum, Farkas (Wolff) și Fekete (Schwarcz) fac pe marii patrioți.

Ai fost sublim.

Să trăiești.

Să trăiești pentru binele neamului, pentru desrobirea și mărirea lui.

Cuvântarea d-tale a fost un balsam pentru inima mea îndurerată și cred, că același efect îl va produce asupra tuturor Românilor.

Acum mă pun din nou pe lucru, iar când mă voi culca simt, că voi adormi astă-seară cu mângăierea, că până când neamul românesc va avea în sânul său bărbați ca d-ta, nu are de ce despera.

Salve!

Alexandru Ciurcu.

† Iosif Șterca-Șuluțiu

Prin fir telegrafic primim știrea tristă, că Iosif Șterca Șuluțiu, președintele „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român” a răposat azi. În mormântarea va fi Duminecă.

A murit un om de omenie. Suflet blând. Român bun. Până la adânci bătrânețe și-a păstrat cinstea de om și cinstea de Român. Respectat de toți oamenii de bine, străini și frați de acelaș sânge deopotrivă, Iosif Șterca Șuluțiu rămâne în istoria noastră culturală tipul muncitorului modest, care fără tărăboiu și fără reclamă și fără zgomot și-a pus toate puterile sale fizice și intelectuale, multe-puține, câte le-a avut, în serviciul cauzei românești.

Descendent din nobila familie a Șuluțeștilor, care a dat Românilor pe marele mitropolit Șuluțiu din Blaj, Iosif Șterca Șuluțiu după o muncă asiduă ca jude reg. de tribunal s'a retras în starea pensionară și și-a consacrat de aci încolo toată activitatea sa „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român”. Ca recunoștință pentru munca sa desinteresată a fost înălțat la cea mai distinsă treaptă, pe care o poate da cuiva obștea românească unui fiu vrednic al său, a ajuns președinte al „Asociației”, urmaș pe acest înalt scaun al unui Șaguna, Cipariu, Alexandru Mocsonyi.

Stăm adânc mișcați în fața mortului distins. Suntem cu toții muritori, tineri și bătrâni. Vârsta înaintată a bătrânului Iosif Șterca-Șuluțiu ne pregătise la această inevitabilă pierdere și ar trebui să-i aducem acum, când avem să-l petrecem la locul de veșnică odihnă, simplu numai tributul nostru de recunoștință pentru meritele sale, pentru fatigiile sale, pentru jertfele sale aduse pe altarul culturii noastre naționale

și totuși, par'că afară de durerea atât de firească, în fața tainei mari a stingerii unei vieți atât de frumoase și atât de folositoare, avem un sentiment particular de amărăciune, căci oricât ne-am abate gândul dela cele trecătoare la cele eterne, simțim că omul acesta a murit cu o adâncă ultimă jignire în sufletul său, care nu se mai poate repara.

Iertare se dă însă în ceasul morții tuturor. Iar Tu, suflet nobil, care cu fapta ai arătat nouă, marea ta iubire pentru neamul românesc: *Odihnește în pace!*

În veci pomenirea lui!

Iată pe scurt biografia răposatului Iosif Șterca-Șuluțiu:

Biografia.

Iosif Șterca-Șuluțiu, juriconsult și scriitor, născut în 10 Septembrie 1827 în Câmpeni, fiul lui Ioan Șuluțiu, a studiat în Cluj, Murăș-Oșorheiu și Budapesta; dela 1849 până la 1861 a ocupat mai multe funcțiuni în administrație, la 1861 ales vice-comite al comitatului Cetatea de Baltă, dela 1863 până la 1864 deputat în dieta din Sibiu, dela 1869 consilier de tribunal până la 1881, când a fost pensionat. La 1884 a fost și membru al comitetului național. Fost președinte al băncii „Albina”, iar de prezent președinte al „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român”. A publicat un „Memoriu” istoric-politic, în 6 volume, și numeroase scrieri, mai ales istorice, în „Gazeta Transilvaniei”, „Federațiunea”, „Tribuna” din Sibiu și „Transilvania”, apoi și biografia lui Avram Iancu, în care restabilește adevărul față de acuzele ridicate de mulți autori unguri în contra acestei mărețe figuri în istoria Românilor din Transilvania. A colaborat și la „Enciclopedia română”.

Conferința episcopatului catolic. Din Budapesta primim știrea, că ieri la orele 10 a. m. în palatul primatului catolic din Buda a avut loc o conferință a episcopatului catolic, sub președinția primatului Claudiu Vaszary, la care au luat parte, afară de episcopii romano-catolici și metropolitul greco-catolic I. P. Sa dr. Victor Mihályi de Apșa și episcopul Lugojului P. Sa dr. Vasile Hossu.

Primatele a prezentat conferinței ordonațiunea anterioară, în înțelesul căreia se opreau preoții dela ocuparea funcțiilor la bănci și asociațiuni.

Conferința s'a mai ocupat cu memorandumul în chestia regulării stării catihetilor, precum și cu proiectele „Consiliului pedagogic catolic” referitoare la titlul de director și la legea de pensie a învățătorilor. S'a aprobat organizarea unei secțiuni sociale în sânul „Consiliului pedagogic”; în sfârșit conferința a desbătut chestia regulamentului școlar, ce se va da în curând, precum și regulamentul pentru examenele de calificare al institutelor preparandiale.

Nouă indemnizare. Discuția bugetului încă tot mai ține și după toate probabilitățile ea va dura până la jumătatea lui Mai. La bugetul resortului de interne s'au înscris până acuma la cuvânt patrusprezece deputați. În cel mai bun caz, discuția bugetului de interne va dura până la jumătatea săptămânei viitoare. Apoi urmează resorturile cultelor, comerțului, agriculturii, justiției, finanțelor și apărării patriei. Provizorul bugetului scade la sfârșitul lui Aprilie, deci o nouă indemnizare va fi iminentă.

ICHIDARE!

ABIA CÂTEVA ZILE!

recvizite culinare și articlii de menaj,

mult sub prețurile din fabrică. — Izvor ocazional de târguit,

KOHN JÓZSEF

tinichigiu, constructor de apeduct și fabricant de dulapuri pentru ghiță.

ARAD,
PALATUL-MINORITILOR.

— Cumpărare ocazională din cauza disolvării prăvăliei. — Desvolt înainte atelierul și magazinul de dulapuri de ghiță. ARAD, strada Batthyányi Nr. 32. — Telefon 333.

ICHIDARE!

Disolvarea parlamentului austriac. Disolvarea parlamentului austriac e hotărâtă acum cu siguranță. În proximitate număr al monitorului oficial va apărea autograful prea înalt despre disolvare.

În autograf nu va fi fixat termenul alegerilor, dar de aceea e mai mult ca sigur, că ele se vor efectua prin mijlocul lunii lui Iunie. Tot într'un număr al monitorului oficial vor apărea apoi și alte două autografe, unul referitor la § 14 despre bugetul provizor, iar celalalt despre recrutări.

Prim-ministrul, baronul Bienerth a declarat deputaților, cari s'au prezentat la dânsul, că guvernul va face tot posibilul, ca alegerile să se facă încă în Iunie, iar noul parlament să mai țină o sesiune scurtă înaintea vacanțelor mari de vară.

Partidele germane au lansat în vederea nouilor alegeri apeluri către alegători, în care pun toată vina disolvării pe Cehi, cari au voit să stoarcă și de astădată concesiuni naționale în detrimentul Germanilor. Germanii au trebuit să se opună acestei tendințe a lor în speranța, că în alegeri vor ieși cu o minoritate disparentă, care nu va mai putea să facă greutăți parlamentului în activitatea sa spre folosul statului. Din aceste motive partidele germane au toată nădejdea, că alegătorii vor rămânea credincioși steagului german și în nouile alegeri.

*

Din parlamentul german. În parlamentul german a ajuns a fi discutată și politica externă a Germaniei și în legătură cu aceasta strângerea înarmărilor. Chestia a fost sulevată de deputații socialiști, cari natural nu puteau rămânea în Germania îndărătul celorlalte state. Discuția aceasta o folosesc socialiștii îndeosebi, ca prilej pentru agitația și critica fără scrupule a guvernului german.

După cuvântările mai multora, a luat cuvântul însuș cancelarul imperial, ca să-și facă cunoscut părerea sa asupra pretenției convenției între Anglia și Statele-Unite cu privire la instituția juriului internațional.

Părerile lui în rezumat sunt cam următoarele: Germania nu este străină de ideea pactelor internaționale. El însuș a încheiat mai multe pacte de acestea și se va sili să încheie și pe viitor, dacă va cere trebuința. Dar ca aceste pacte să cuprindă toate statele ca o rețea internațională este aproape tot atât de imposibil, ca și desarmarea generală. Cancelarul e de credință, că și de aici înainte se va nutri aceeași încredere față de politica germană, ca și în trecut, care de patruzeci ani s'a pus și stă și azi în serviciul păcii universale.

Guvernul simpatizează și va sprijini ideea, ca prin schimb de vederi să se înjghebeze juriul internațional. Dar în ce privește clauzula națională, care ar fi să se șteargă din convenții, cancelarul își are rezervele sale, ba condamnă cu totul această idee. Prin această ștergere nu numai, că nu s'ar asigura pacea, ci s'ar produce o schimbare radicală în stările actuale politice. Iar această schimbare ar aduce cu sine în primul rând nu pacea dorită, ci un șir nesfârșit de conflicte naționale. Din viața neamurilor nu se poate șterge ultima ratio. Convențiile vor avea valoare numai așa, dacă vor fi puse pe baze reale. Cea mai bună garanță pentru pace este puterea. O națiune, care prin mijloace proprii nu-și poate susține puterea politică, a căzut deja pe o treaptă mai de jos a poziției popoarelor. Germania e pregătită pentru orice eventualitate și situația politică îi permite să primească cu liniște orice dezvoltare ce va lua această chestie gingașă. Între aplauzele Camerei încheie cancelarul cu asigurarea, că totdeauna se va putea conta la sprijinul imperiului german, ca pacea universală, dacă nu se va înfăptui în totalitatea ei, dar cel puțin se va promova în mare măsură.

Parlamentul ungar

Ședința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 31 Martie.

Ședința se începe la orele 10¹/₄ a. m.

Prezidează *Berzeviczy Albert*.

Antoniu Vio (deputatul orașului Fiume): Referitor la vorbirea de ieri a contelui Teodor Batthyány declar, că dacă afirmația d-sale ar fi adevărată, n'aș fi primit mandatul dela Fiume. Croații n'au votat pentru mine, de unde urmează, că eu numai din încrederea Italianilor patrioți și din a Ungurilor am ajuns în Parlament. Italianii totdeauna au fost patrioți buni. Tocmai acum năzuim, ca să unim într'un singur partid pe Italiani și pe Unguri.

Dr Polónyi: La Cincibiserici n'ai vorbit așa!
A. Vio: S'o știe d. conte Batthyány, că și eu am drepturi omenești. Sunt italian și patriot fiuman, nu permit ca cineva să mă suspicioneze altcum. Nădăjduesc, că legislațiunea va împlini o veche dorință a Italianilor, înființarea școalelor medii italiene.

Budgetul.

L. Hammersberg: Urgitează regularea uniformă a lefurilor slujbașilor de Stat și dela administrație.

Naționalitățile se grupează bucuroși pe lângă Unguri, dacă sunt conduși de inteligență. Despre aceasta nu vorbește în numele partidului, deoarece partidul încă n'a ținut conferință în chestia aceasta.

O voce (la partidul justhist): Dar atunci pentru ce vorbești? (Sgomot. Mișcare).

Baronul L. Bornemisza: Lăsați-l să vorbească, dacă a început, căci altcum nu va sfârși nici când!

L. Hammersberg: Urgitează o politică sanitară mai intensivă.

Nu primește budgetului resortului de interne.

I. Sztérényi: Vorbește despre ajutorarea din partea statului a orașelor, despre regularea lefurilor slujbașilor orașenești și despre situația comunelor săsești în administrația ungurească.

Atrage atențiunea ministrului președințe asupra rugării slujbașilor de stat în chestia îmbunătățirii soartei lor.

Sașii sunt aderenți ai politicii naționale ungurești, de oarece sunt convinși, că ei numai atunci pot exista.

Un singur interes deosebit au: că își iubesc și țin la limba lor.

Primește budgetul.

Ședința se suspendă pe 10 m.

După redeschiderea ședinței mai vorbește **Mihali Horváth** (kossuthist).

Corespondență din Viena

Societatea bisericească română ort.

Românii din Viena, a căror viață națională activă, conștie, intransigentă s'a manifestat impozant în mai multe rânduri, și poate servi de model, au înființat, cu câțiva ani în urmă, cu multe jertfe și învingând piedeci mari, o capelă românească, care să fie altar de închinare pentru ei și copiii lor și pentru toți Românii ce stau mai mult sau mai puțin în acest loc străin. Capela este situată în centrul orașului (*I. Löwelstrasse 8*), la proximitatea Palatului; micuță, gingașă, ca o cutie; un atriu îngust, o naie nedespărțită; podoabe alese; pe iconostas două table comemorative poartă numele Impăratului Francisc Iosif I și al Regelui Carol. Serviciul divin, făcut regulat Duminica și la serbători, este din cele mai înălțătoare: părintele dr. Virgil Cloban slujește la altar, cu multă evlavie, asistat acum, foarte frumos, de diaconul Popescu din București, un cor de dame și domni din colonie cântă răspunsurile, după liturgia maestrului G. Dima; la sărbători, unul dintre conservatoriștii noștri cântă solo, artistic, irmosul, priceasna. Ceice trecând prin Viena, își vor lua

timpul a se abate la capela română, vor avea cu o impresie prețioasă mai mult.

Dar, fruntașii coloniei române din Viena nu sunt mulțumiți cu atâta. Ei s'au constituit într'o Societate, care are ca scop înființare: unei parohii puternice și independente, apoi zidirea unei biserici și a unei case naționale, cu internat pentru studenți și azil pentru meseriași români. Aceasta, firește, cu sprijinul tuturor Românilor, cari pot contribui pentru o cauză sfântă.

Martii seara a ținut această Societate a IV-a adunare generală, în prezența unui public ales. A prezidat cu mult tact d-nul *general Alexandru Lupu*. După dezbaterea ședinței s'a arătat care a fost activitatea comitetului în anul trecut, s'a accentuat însemnătatea idealului spre care este îndreptată Societatea, apoi necesitatea unei consolidări grabnice a tuturor elementelor române într'o parohie, rolul preotului român pentru catehizarea elevilor și elevelor de limbă și legea noastră dela diferite institute din capitală cât și pentru creșterea religioasă a copilașilor născuți aci; s'a amintit în ce măsură a participat capela la viața bisericească și națională a Românilor: afară de serviciul regulat, „serbătorile împărătești“ Crăciunul, Boboteaza, Paștile, Rusaliile au fost celebrate cu ceremonia obișnuită: la a 80-a aniversare dela nașterea Majestății Sale s'a ținut serviciu festiv la care a asistat și reprezentantul ministerului de culte și al altor direcții: asemenea s'a serbat missă solemnă la 10 Maiu, în prezența Legațiunii române: în ziua de Sf. Dumitru s'a celebrat parastas pentru vrednicii ostași ai lui Ștefan-cel-Mare, căzuți în luptele dela Suceava și Codrul Cosminului, iar părintele Z. Voronca a ilustrat într'un panegiric eroismul acestor viteji în lupta pentru apărarea limbei, legei și moșiei. — În cursul anului 1910, Societatea a pierdut membrii, decedați:

Vasile Morariu, consilier aulic, membru pe viață, Viena. Simeon Cobilanschi, protopop, membru ord., Cernăuți. Dr. Const. Ignea, medic, membru ord., Lugoj. Nic. Mitrofanovici, paroh, membru ord., Corovia. Const. Scănteuță, consilier de tribunal, membru ord., Gura-Humorului.

Prezidentul îi parentează cu demnitate, cei prezenți se ridică în semn de pietate. Membrii noi s'au înscris: ctitor 1, fondatori 2, pe viață 14, ordinari 30. Excelența Sa metropolitul Vladimir de Repta și d. general Al. Lupu au fost numiți membrii onorari. — La apelul societății au răspuns cu sume mai mari: *Consiliul comunal al primăriei București*: 1500 lei; *Banca Națională a României* 100 lei; *Societatea de asigurare Dacia-România* 1000 lei; *d. Vasile de Stroescu* 500 cor.; *d. Ion Oncescu, Sebeș*, 500 cor. Societatea face apel către toți Românii, ca înțelegând rolul acțiunii sale, „să jertfească cât pot din belșugul lor pentru a ridica opera aceasta de folos și mărire națională“.

În calitate de cassier dr. *Lazar Popovici* a arătat, că averea Societății a fost la sfârșitul anului 1910 de 61,360 71 cor. D. dr. *Marius Sturza* a cetit raportul comisiei de revizuire, care apreciind activitatea comitetului, face apel către toți membrii coloniei, să-și pună în serviciul societății munca lor fără întrerupere, ca „folosindu-ne de toate puterile, de toate cunoștințele și relațiunile noastre, emulând în activitate, că putem vedea visul aspirațiunilor noastre ca mână“. La proiectul de buget pe anul 1911 au vorbit d-nii dr. *Sterie N. Ciurcu*, d. consilier sup. de tribunal *Pamfil Dan*, dr. *Lazar Popovici*, dr. *M. Sturza*. Apoi s'a întregit comitetul fiind reales d. dr. *Lazar Popovici*, și aclamați de membri noi d-nii *Teofil Popovici* și prof. *C. Nedelcu*, de membru suplent d. consilier militar *D. Polița*, de membru în comisia de revizuire d. consilier guvernial *Gheorghe Toma*.

Adunarea a fost o manifestare frumoasă; e înălțător a vedea însuflețirea nobilă cu care muncesc Românii din Viena pentru scopul societății lor bisericești, ca și pentru toate cauzele de interes național, bunăînțelegerea și armonia care îi unește, bunătatea și noblețea cu care se conving.

Litere — Arte — Științe

CURG ISVOARELE...

*Curg isvoarele la vale...
Eu pun dorul meu pe ape,
In vre-o mare să-l îngroape
Cu întregu-i basm de jale.*

*Apele se duc, șivoi,
Nu se mai re'ntorc din cale —
Numai dorul meu, agale,
Iar se 'ntoarce înapoi.*

Fl. Hiacint.

Mireasa lor

— Cine-a fost, mamă?
Femeea închise ușa încet și se apropie de pat: „Chemători...” și să uită în altă parte.

— La cine?
— La a Picului.

Bolnava închise ochii pe jumătate, își trecu cu greu mâna peste frunte, o aduse încet și o opri deasupra ochilor. Și de sub degetele străvezii o lacrimă se răstogoli pe perină.

— O fi frumoasă mireasă, Valeria, mamă!
Cum aș vrea s'o văd!... și glasul i-se stinse în respirația scurtă.

— Las' că doar pe aici trece la biserică și-o putem vedea dela fereastră.

Fata oftă, închise iarăși ochii și păru că doarme. Femeea să ridică încet, înecă un oftat și își șterse ochii cu șurța. Trecu la fereastră, dar i-se păru că aude un sughiț și se întoarse repede. Să așeză pe un scaun și privi cu inima strânsă de durere la odorul ei care de șase săptămâni nu mai părăsise patul.

— Apă, mamă...

— Apă-ți dă mama, îndată. Luă de pe masă un pahar cu apă: dar bolnava făcu semn că nu-i mai trebuie:

— Las'... las'...

Puse paharul iarăși pe masă și își reluă locul.

— Mamă... mamă...!

— Ce-i fată mamei... ce vrei? spune ce vrei să-ți aducă mama.

— Nimic... nu vreau nimic.

— Mamă!... Și femeea întrebă cu ochi rugători.

— Așa aș vrea să plâng... să plâng mult, mult... dar nu pot... nu mai pot. Mamă, de ce numai boala mea nu mai are leac? De ce?... Să nu fi fost bolnavă acum...? Și buza de jos îi tremura ca'ntr'un început de plâns. Își întoarse apoi capul spre părete și privi jintă.

— De ce vorbești așa fata mamei? De ce zici, că boala nu mai are leac? De ce ți-ai perdut tu nădejdea?... Doar Dumnezeu îi bun. Uite, acum vine primăvara cu soare cald, cu aier lin... Și să vezi numai cum se veseleşte fata mamei, cum să întărește și — nu fi tu năcăjită — dacă nu poți fi și tu acum mireasă, facem noi la vară o nuntă de să-i meargă vestea.

Și bieteii femeii îi păru bine, că bolnava nu-și întoarce capul și cu grabă își șterse lacrimile, ce nu le mai putea opri.

— Pătru a mai fost pe la noi, mamă?... Așa... aș vrea să-l văd...

— De ce nu-l primești fata mamei, că doar el vine în toate zilele să afle despre sănătatea ta. Azi îl primești dacă vine? Doar și el spune că tare ar vrea să te vadă.

Un surâs trecu peste fața ei de ceară, ochii îi luciră pe-o clipă într-o lumină de vis, apoi cu un gest grăbit șopti:

— Nu, nu. Nu vreau să mă vadă și el; numai eu să-l văd... Nu vreau să mă vadă așa slabă... așa...

Se făcu iarăși tăcere: o tăcere cu atât mai dureroasă, cu cât respirația scurtă și întreruptă, a bolnavei, vedea lupta între viață și moarte, și din care se putea citi, că cea din urmă va eși

învingătoare. Mama își luă o cusătură, dar se opri cu acu 'n mână.

— Mamă, dacă mor... să... mă gătiți și pe mine mireasă...

— Nu vorbi așa fata mamei, nu vorbi așa... și din ochii mamei picurau lacrimile una după alta și se sbiceau în cusătura ce-o ținea în poală. Bolnava părea că nu vede nu aude:

— ...cu hainele cele mai frumoase... cu cununa și cu văl alb... și fetele să cânte ca la nuntă...

*

Era Duminecă. — Pe lelea Mărie, primele raze ale soarelui o găsiră strajă neclintită lângă patul copilei, cu obrajii supti, cu ochii stânși de lacrimi și nesomn. Bolnava ațipise. Ochii îi erau împrejmuți de adânci umbre viorii; iar sub pleoapele ca două petale de trandafir galben, luminile se sbăteau.

Femeia tresări. Dela stradă venea un șopot nedeslușit.

Se ridică în vârful degetelor și se apropie de fereastră. Veneau cu mireasa. Chiuiturile fetelor și flăcăilor făceau să răsună ulița, iar zurgălăii dela steag sunau în tactul viorilor. Un gemet înăbușit o făcu să se întoarcă iute spre pat. Un gest al bolnavei o chema, iar glasul-i slab abia șopti: „Mireasa, mamă?... Să văd... Două brațe ca două fire de crin uscat se înlănțuiră de gâtul mamei, și mâinile iubitoare să încrucișară sub mijlocul bolnavei, cercă să se ridice. Dar capul îi căzu ca de plumb pe perină, și ochii împăinginiți priveau în gol.

Pe sub fereastră treceau nuntașii. O rază de soare se răsfaia o clipă în cununa miresei, trecu apoi prin fereastră și ca o aripă de înger se sbătu deasupra patului; dar o geană de nor o făcu să dispară deodată cu ultima suflare a bolnavei.

Pe când badea Gheorghe să întorcea din poartă unde stătuse să vadă și el mireasa, lelea Mărie eșia din casă plângând: „Hai Gheorghe, hai... Hai și vezi și tu mireasa noastră!” Ad.

ECONOMIE — INDUSTRIE — COMERT

Lipsa brațelor de muncă

Primăvara abia și-a anunțat sosirea și în furnicarul omenimei se și manifestă o mișcare pînă de vieată. Talângile cari toată iarna au fost amuțite, răsună din nou pe colinele de pe sub codrii cei bătrâni, iar pe pajiștea de o verdeată crudă se joacă turmulițele de mielușei albi, pe când blândețele lor mame pasc firicelele de iarbă abia răsărite. Mai la vale, mai pe șes, plugurile spintecă pământul, lăsând pe urma lor brazde negre și moi.

Cântarea dulcelor filomele încă nu răsună pe câmpii, dar aerul e plin de doinele feciorilor noștri. Vântul care adie lin, face ca să străbată departe aceste melodii duioase.

Și pe cum încolțesc mugurii pe rămurelele arborilor, așa încolțesc în sufletul omului nădejdiile spre bine. Văzând natura întreagă trezită la o nouă vieată, frumoasă și mult promițătoare, nu poți rezista ispitei de-a privi lumea asta cu ochii unui naiv încrezător.

Din sacul, ce-i atarnă de grumazi, plugarul scoate câte-o mână de grăunțe și plin de încredere în bunătatea și în puterea lor de încolțire, le samănă în țărîna de sub picioarele lui. Și abia așteaptă zilele ca să-și vadă holda încolțită și firicelele înfrățite. Mult nici nu trebuie să aștepte, căci natura își urmează cursul ei și cu fiecare zi trebuie să facă un pas înainte.

Zile după zile trec și din firicelele fragede se înfăptuiesc spice groase cu bobii conținători de hrană omenească. Pe nesimțite icoana care până aci desfăta ochii plugarului se schimbă și în loc de bucurie pare a trezi îngrijire și teamă în sufletul plugarului.

Ca mâine va sosi ziua în care munca își va lua răsplata sa.

Câte amintiri plăcute se trezesc cu acest prilej în sufletele oamenilor mai vârstnici. Parecă se văd înșiruiți ca un brâu peste fășia de pământ, de pe care tund cu o seceră gârbovită și cu dinți mărunți dar ascuțiți firele nodoroase și galbene de paie.

„Vremuri trecute, nepoate”, suspină cu amar un unchieș cu plete albe.

„Bine c'au trecut uncheshule”, îi replică nepotul, „căci prea era greu pentru bieții oameni”.

„Era greu, nu-i vorbă, dar povara se împărțea pe mai mulți. Căci nu era secetă de oameni, ca acum. Unde sunt azi zece, pe atunci erau cincizeci și mai bine. Mergeau lucrurile mai pe îndelete, nu se luau așa cu zorul, ca acum”.

Și unchieșul își șterge fruntea cu măneca cămeșei, apoi continuă:

„Așa era pe atunci, nepoate, și era mai bine. Traiul din zilele acelea se potrivea mai bine cu firea Românilor. Astăzi e mai greu, căci omul trebuie să țină piept de mulțorii cu mașinile, cari n'au nici suflet, nici inimă, și prin urmare nu se obosesc”.

Nepotul asculta vorbele unchieșului, dar din respect față de amintirile lui nu îndrănea să-i mai replice nimic. În gândul lui însă se desfășurau următoarele idei:

Desvoltarea tehnicii în timpurile mai nouă au produs o revoluție în întreaga viață omenească. Oamenii au început a fi înlocuiți prin mașini, prin ceea ce s'a dat o lovitură foarte simțitoare tocmai acelei clase de oameni, care a fost avizată a-și câștiga pâinea de toate zilele cu munca brațelor lor, deșuși azi aci, mâne colo.

Și lucru curios! Pe când în unele locuri așezarea mașinelor făceau superflue brațele de muncă omenești, în alte locuri prin introducerea mașinelor se reclamau tot mai multe brațe de muncă. Acesta e contrastul între agricultură și industrie. Pe câtă vreme la aceasta, din un lucru se desvoaltă altul și mai multe, în agricultură rămâne cam aceeași în fond.

Astfel ne putem explica, cum de America, aceasta fără eminamente industrială, unde toată viața pare a consta numai din mașini, e în stare a da de lucru la atâtea sute de mii de oameni, cari în patria lor nu mai pot câștiga prin munca brațelor, nici barem atât, cât le trebuie pentru traiul de toate zilele.

Dacă cercetăm, din cari țări emigrează mai mulți muncitori la America, vom constata, că din acelea, cari au mai puțină industrie și sunt mai mult state agricole. Pe noi ne pune în uimire emigrarea aceasta, dar nu trebuie să uităm, că înainte de anul 1870 și din Germania emigrau poate și mai mulți, și nu mai încape nici o îndoiială, că dacă Germania nu ar fi știut să dea un avânt puternic industriei, ci ar fi rămas un stat agricol, astăzi compatrioții noștri n'ar încăpea în America de emigrații germani.

E drept, că pe noi ne lovește foarte crud emigrarea aceasta imensă, de oarece statul nostru e un stat agricol și prin emigrare se perde o parte însemnată din brațele de muncă. Nu-i iertat să trecem însă cu vederea, că chiar dacă n'ar fi emigrarea, lucrurile n'ar sta cu mult mai bine.

Pământul țării nu s'a mai înmulțit, ci din contră prin tăierea de linii nouă pentru căile ferate, de drumuri și prin clădiri de stabilimente industriale s'a restrâns. Exigențele față de el însă au crescut și satisfacerea acestora nu se poate împlini, decât prin o lucrare rațională a lui.

Această lucrare însă nu se poate face prin forță brachială, ci numai prin o forță bine aplicată. Dar aceasta se poate face numai prin luarea în folosință a invențiilor tehnice. Numai cu ajutorul acestora putem lucra pământul astfel, precum studii tehnice și experimentări îndelungate ne învață. Aceste lucrări deci nu le putem îndeplini prin aceleași forțe și cu aceleași mijloace, de care ne foloseam în trecut. Prin urmare e natural ca acestea, care nu sunt

alte decât brațele de muncă, să fie date la o parte.

Prin asta însă nu vrem să propagăm emigrarea, ci din contră arătăm numai că pentru acele forțe de muncă cari încep a deveni superflue în împrejurările de traiu ale noastre trebuie creiat un mijloc de existență, care nu poate fi altul decât industria.

Ne-ar putea obiecționa cineva, că în patria noastră e încă mult loc de muncă pentru aceste forțe în sfera agriculturii. La aparență aceștia au dreptate, în fond însă nu. Agricultură noastră trebuie să fie modificată, dacă vrem se poată ține concurența cu agricultura altor state. Modificarea aceasta însă nu se poate face decât prin desvoltarea industriei agricole aci în patrie.

Ori cât de rea și de păgubitoare ar fi deci pentru prezent criza produsă de lipsa brațelor de muncă, nu trebuie s'o condamnăm. Prin ea trebuie să ni-se deschidă ochii ca să recunoaștem cu o zi mai curând ceea ce neapărat trebuie să facem în viitor.

Despre felul cum am putea influența realizarea cât mai grabnică a acestei modificări și în agricultura țaranului nostru, vom vorbi într'un articol viitor.

Ioan Băilă.

INFORMAȚIUNI

Arad, 31 Martie 1911.

De-ale noastre.

*Semitic este stil și fel și fire,
Semitic este felul de gândire
In tot ce scrie prost, ori chiar distins
Premeritorul meșter de oglinzi.*

*De ce-i așa evreu acest — Român
Când scrie-un vraf de paie ori de fân?
Priviți în fața lui! Sculptat el are
In față, — a firei sale explicare.*

Frunzulică.

Primul nostru de astăzi ni-s'a trimis de d. I. L. Caragiale. Este de prisos să spunem noi lumii românești, cine este Caragiale. Ne bucurăm numai, când putem vesti cetitorilor noștri, că din nefericire să dragoste pentru cauza sfântă a neamului nostru, marele scriitor al Românilor ni-a promis colaborarea sa regulată la „Românul“. Aducem d-lui Caragiale adâncă noastră mulțumită.

Vestim totodată pe cetitorii noștri, că mai mulți scriitori, cu adevărat mari ai Românilor, ni-au promis sucursul lor pentru munca noastră de a restabili solidaritatea națională a tuturor Românilor din Ungaria și Transilvania.

Foiletonul nostru. Atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra foiletonului, ce începem a publica în numărul nostru de azi. Este o excelență traducere din condeiul unui distins scriitor tânăr a părții celei mai interesante din romanul vestit al lui Goethe: *Wilhelm Meister*.

Aviz colaboratorilor noștri. Rugăm pe domniile colaboratori ai ziarului nostru, ca manuscriptele pentru numărul de Paști, să binevoiască a le expedia la redacția noastră din vreme, ca să ne putem orienta.

Societatea academică „Junimea“ din Cernăuți, ținând la 11 Martie a. c. o ședință plenară ordinară și repetând-o în 15 l. c. vă anunță, că și-a complectat comitetul în următorul mod: Președinte: Iancu Ursuleac, cand. jur.; vice-președinte: Alecu Isăceanu, stud. teol.; secretar I: I. E. Toronțiu, stud. în litere; secretar II: Andrei Buzdug, stud. teol.; casier: Gheorghe Gallin, stud. jur.; controlor: I. Popescu, stud. jur.; bibliotecar: Iustin Breabăn, stud. jur.; econom: M. Ianoviciu, stud. în litere. Membri fără funcție: G. Enescu, stud. teol. și E. Mihalescu, cand. jur.

Personale. Aflăm că, Mercuri în 29 c. au sosit în Fiume iubitul nostru președinte dr. Teodor Mihali cu doamna, și au tras la „Hotel Bristol“. Înainte de a merge au cercetat și firma românească F. A. Degan.

D-nul Degan cu soția le-au reîntors după amiază vizita, unde s'au întretinut mai îndelungat.

Astăzi vor merge să se așeze în Abazia, de unde vor cerceta mai des Fiume. În Abazia se află mulți Români, chiar și familia dr. Ciordaș, dr. Cioloca, profesor etc.

Mulțumită publică. Cu ocaziunea petrecerii tinerimei universitare române din Bpesta, aranjată în 3 Martie st. n. a. c., au binevoit a-și răscumpăra biletele de onoare următorii P. T. domni:

Il. d-ni Vasile de Stroescu 100 cor., Gheorghe Pop de Băsești 50 cor., On. inst. „Banca Oltului“ 40 cor., Iuliu de Pușcariu, Bpesta, I. P. S. d. Ioan Meșianu, P. T. d-ni I. Br. Hodoșiu, Blaj, dr. Alexandru Marta, Lipova, dr. Ștefan C. Pop, Alex. Onaciu, Bpesta câte 20 cor., P. T. d-ni I. Moța, major, Ladislau Popa, dr. Nic. Mănoiu, Brașov, dr. G. Dobrin, Lugos, Mih. Ittu, Arad, Iuliu V. Albini, Zlatna, P. I. Comșa, Seliște, dr. Ilarion Pușcariu, Sibiu, dr. Iancu Meșianu, Zărnești, dr. Gheorghe Pop, Zălau, Vas. Filipcine, Bpesta câte 10 cor., P. T. d-ni Ioan Moldovan, Arad, dr. Savu Marta, Orad.-mare câte 6 cor., P. T. d-ni dr. Gavril Cosma, Beiuș, Ioan Max. Vulcu, Vinț-de-jos, Alex. Nemeș, Gherla, Ionel Comșa, Săliște, Ionașiu Petru, Timișoara, Gavril Ciobotariu, Ghimeș, P. C. S. dr. Euseb Roșca, Sibiu, Vefuța I. Simion, R.-Vâlcea câte 5 cor., P. T. d-ni I. Urziceanu, Gyergyoholló, Mihail Ganea, Veneț. inf., Vas. Ona, Bpesta câte 4 cor., P. T. d-ni Iosif Șuluțiu, Sibiu, A. Simtion, Bozoviciu, dr. Vas. Moldovan, Gherla, Filip Leucă, Pâncota, Iacob Popenciu, Veneț.-inf., St. Peneșiu, Buteni câte 3 cor. Total 502 cor.

Suprasolviri au intrat dela următorii P. T. domni:

Dr. A. Cosmutza 27 cor., On. „Poporul Român“, Bpesta, foaia part. naț. 20 cor., d-na Silvia Plopu, dr. Emil Babeș, dr. Eug. Barbul, Il. S. d. Ioan Pap, dr. G. Bilașcu câte 17 cor., P. T. familia Mezei 12 cor., P. T. d-ni dr. Nic. Șerban, Ioan Ciubus, P. C. S. d. Ghenadie Bogoeviciu, d-na Morariu câte 5 cor., dr. Alex. Răkoczy 4 cor., Sternik Ferenc, Misula Mihályne câte 3 cor., P. T. d-ni Ioan Roșca, Alex. Precup, d-na Olariu, Fam. Ștefănică câte 2 cor., d. Ioan Murgău 1 cor. Total 203 cor.

La Cassă au incurs (plus suprasolviri) cor. 449.

Totalul speselor a fost de cor. 648 04.

Profitul curat de cor. 567 96 s'a transpus la fondul bibliotecii soc. de lectură „Petru Maior“ din Bpesta.

Primească generoșii donatori și pe această cale, cele mai călduroase mulțumite.

Budapesta. 30 Martie 1911.

Pentru comitetul aranjator:

Ioan Meșotă,
cassar.

Din patrie.

Administrație ideală. Iară se ridică vâlul de pe matrapazlăcurile unui oligarh „distins“. În contra lui Benitzky Kálmán, vice-comitele comitatului Turóc descoperindu-se o sumedenie de iregularități în urma mai multor jalbe s'a pornit investigație.

Cu conducerea investigațiunii este însărcinat din partea ministrului de interne secretarul ministerial Emil Diósszeghy.

S'au ascultat în cauză peste 100 de martori, cari toți facionează în defavorul faimosului aristocrat.

Pe noi într'u atâta ne interesează întreaga afacere, că vedem cu multă satisfacție sufletească năzuința laudabilă a guvernului de a contribui cu isprăvurile astorfel de figuri detestabile, la deșteptarea fraților noștri Slovaci.

Iată cine agită!

Puiul de „rabonban“ — se prăpădește. Doi prieteni ai deputatului săcui Ugron Zoltán, odorul fiertatului „rabonban“ Ugron Gábor, au avut parte ieri de o surpriză neașteptată. Au primit câte-o epistolă, cică s'gduitoare, în care desperatul „din motive necunoscute“ Ugron Zoltán le anunță, că își pune capăt vieții, care nu mai păstrează nimica bine pe seama lui.

Soția lui Ugron asemenea primise înștiințarea cu pricină, în urma căreia telegrafiasă la Pesta să i-se trimită știri mai exacte despre soarta nefericitului ei bărbat.

Unele Ziare comentând cazul, constată, că Ugron în urma vieții destrăbălate din tinerețe, suferă o boală incurabilă și aceasta e cauza —

proiectatei sinucideri; altele susțin, că motivul disperării d-lui Zoltán este ruina materială.

Le era frică prietenilor din „munkapárt“ că-și pierd „umoristul“, cum îl botezase. Azi seara cetini însă în „Az est“, că l-au aflat și nu s'a prăpădit, constată însă cu durere, că nefericitul bate câmpii.

Domnii nu-și încap în piele. În urma afacerii Zichy-Sárközy, care se sfârșise cu excluderea lui Sárközy, s'a iscat ca un acord demn de încheiere a acestei afaceri urite, un afer între contele Ștefan Zichy și colonelul Ștefan Kenessy. Colonelul de cavalerie a declarat la timpul său unele lucruri compromițătoare pentru conte în fața direcțiunii Casinei Naționale. Luând contele Zichy act despre declarația aceasta din publicitate a provocat pe Kenessy.

Secundantii și ei scârbiți de afacerea asta scârboasă deja, încă în decursul zilei s'au întrunit să o aranjeze definitiv.

Un an al socialiștilor. Conducerea partidului socialist din Ungaria, a publicat acum un raport despre lucrările partidului în decursul anului trecut. Ni-se fac cunoscute toate evenimentele mai însemnate din viața partidului. În special rezultate mai mari a ajuns partidul prin lupta contra uzurei de locuințe (în Budapesta), răspândirea literaturii socialiste și sporirea însoțirilor sau organizațiilor de muncitori.

Un vast capital al raportului ne arată mișcările politice și situația politică și în cadrul acesteia se vorbește și despre votul universal.

În raport ni-se spune, că partidul la ultimele alegeri dietale a pus candidați în mai mult de o sută de cercuri, deși se știa, că cu sistemul de azi nu va putea reuși cu candidații săi. Dar candidările acestea au avut succese uriașe din punct de vedere agitatoric.

Ni-se dau apoi date despre gruparea deputaților din dieta de acum, față de votul universal.

În raport găsim înșirați cu numele 80 de deputați, cari s'au legăluit în scris sau verbal pentru votul universal. Din aceștia vre-o 40 sunt din partidul muncii. Mai sunt apoi vre-o 120 de deputați, cari au intrat în dietă cu devize democratice.

Raportul dă mare însemnătate faptului, că partidul lui Iusth s'a pronunțat categoric pentru votul universal, egal și secret, pe când în partidul muncii, contele Tisza lucră din răspuțeri contra curentelor democratice.

La sfârșitul raportului se arată venitele și speșele partidului, cari au fost la venite 624 mii coroane și la speșe 627 mii coroane.

Diverse

Lichidele în stomac. Razele Röntgen, s'au întrebuințat și pentru stabilirea timpului, cât stau lichidele în stomac. Pentru experiment, persoanei care avea se înghită lichidul ce au voit să încerce, i-s'a dat dintâi o caschetă conținând oxid de zirconin, care este impermeabilă pentru razele Röntgen și aceasta căzând la fundul stomacului, cu modul acesta se determină ușor fundul stomacului. Apoi i-se dă persoanei respective să bea o cantitate de 250 cm. cubi (un sfert de litru) din lichidul, ce vom să examinăm și îndată după aceasta se înghit două capsule de gelatină, conținând și ele oxid de zirconin și învelite în cauciuc, ca să nu se împrăstie materia din ele. Acestea fiind ușoare plutesc de asupra lichidului. Aplicând acum razele Röntgen, se determină cu umbra lor, nivelul la care se află lichidul în stomac. Apoi se reînoește încercarea cu razele Röntgen, tot la cinci minute și lichidul scade încetul cu încetul în stomac, până ce dispăre dimpreună cu capsula în intestin.

Astfel s'a constatat, că 250 cm. cubi de apă au dispărut din stomac în o oră și jumătate; tot asemenea un ceai ușor cu puțin zahăr și fără lapte. În schimb vinului negru îi trebuiesc două ore și jumătate, ca să dispară din stomac și tot atâta și laptelui sau ceaiului cu lapte; iar pentru cafea și cacao cu lapte au trebuit chiar trei ore.

Din România.

Un ungar despre învățământul în România. Francisc Tas publică un articol în „Magyarország“ intitulat „Uniunea școlaelor medii“, cu subtitlul: Putem învăța dela România.

Intre altele spune următoarele:

România este unicul Stat din orientul Europei, care este cea mai dispusă pentru cultura din occidentul Europei și și-o însușește imediat,

Misiunea Ungariei ar fi să răspândească în orient cultura din occidentul Europei: ea nu-și îndeplinește, această misiune.

Cu tot dreptul România se poate plânge că între dânsa și Europa occidentală e un Stat conservator, care pune piedici progresului și acest stat este Ungaria.

România este Japonia Europei, iar Ungaria reprezintă în Europa imperiul chinezesc.

Dezvoltarea României pe teren economic și financiar nu s'a făcut după voia întâmplării, ci este rezultatul muncii sigure și conștiente a unei națiuni, care merge paralel cu progresul cultural al acestei națiuni.

Puterea națională o mărește școlile și educația, și în această privință România stă în frunte.

În ce privește învățământul în școli, România ocupă locul principal.

În articolul autorului descrie organizarea școlilor elementare, industriale de agricultură și comerciale din România, — iar la sfârșit se ocupă de școlile medii.

Organizarea școlilor medii din România, este cea mai frumoasă și unitară în Europa.

Ideia să se organizeze astfel învățământul școlilor medii ca limba latină să fie exclusă s'a născut în Germania. De oare ce însă nimeni nu poate fi profet în patria lui, nici această idee nu s'a pus în aplicare în Germania.

România, cu toate, că limba poporului este identică cu cea latină, în anul 1898 a înscris limba latină din întâiele clase inferioare ale școlilor medii.

Trecând la alte idei, autorul spune, că față de dezvoltarea economică și culturală a României nu se poate lupta prin oftări și exclamări dure-roase, ci numai dacă-i urmăim exemplul prin o politică economică sănătoasă.

Monumentul lui „Peneș Curcanul“ la Vaslui. O mișcare însuflețită și plină de noblețe stăpânește acum sufletele Vasluenilor. Pretutindeni se agit și se discută cu entuziasm chestia ridicării unui monument care să comemoreze jertfa glorioasă a fiilor orașului și județului Vaslui.

Frumoasa inițiativă a fost concepută de un comitet în fruntea cărui avem pe d. Neron Lupășcu senator, ca președinte și d-nii dr. Al. Peride, loc. colonel Gh. Popovici și Pavel Gorges avocat, vice-președinți; dr. Aurel Cainea, secretarul consiliului județean secretar, d. Gh. Stoescu institutor, casier.

Este de admirat curajul și zelul neobosit prin care comitetul lucrează pentru întruparea în bronz a imaginii lui „Peneș-Curcanul“ eroul legendar al Vasluiului cântat de poetul Alexandri.

Toți cetățenii Vaslueni au primit cu entuziasm ideea aceasta și bucușii și recunoscători și-au dat obolul umplând listele de subscripție care au fost lansate în acest scop.

Suma necesară va fi complectată în curând în diferite serbări organizate de comitet.

Aviațiunea la noi. D. inginer Aurel Vlaicu, cunoscutul aviator român, construiește acum, la școala superioară de meserii, un nou aeroplan.

Noul aparat va suferi unele modificări cari să-i asigure mai multă stabilitate și iuteală.

Duminecă 20 c. vor avea loc la aerodromul Chitila mai multe sboruri interesante, executate de îndrăznețul aviator român basarabean Nicolae Costin, cu aeroplanul Fahrman tip redus.

La sfârșit d. Costin va executa și un zbor cu pasager cu una dintre persoanele azistente care va cădea prin tragere la sorți a numerelor biletelor din intrare.

Sosirea Prințului Carol Anton de Hohenzollern în România. A. S. Regală a părăsit Iași astă-noapte, la ora 11.

Trenul princiar s'a oprit în gara Cucuteni și a rămas acolo până Marți dimineața la orele 6.25, când a fost atașat la trenul de Burdujeni.

Ajuns la Burdujeni, Prințul moștenitor a fost salutat de prefectul de Botoșani și autoritățile locale.

Trenul de Berlin cu care venea fratele Prințului Ferdinand, A. S. S. Prințul Carol Anton de Hohenzollern, a sosit la orele 11.

Cei doi Prinți au plecat la orele 11.20 spre București.

De Luni seara, cu expresul de Berlin au sosit în gara de Nord A. S. R. Principele Ferdinand și Principele Carol-Anton de Hohenzollern, cu principesa Iosefine și augustele lor fiice.

Înălții oaspeții au fost întâmpinați în gară de AA. LL. RR. Principesa Maria, Principii Carol și Elisabeta, și de cătră d-nii N. Filipescu, ministru de războiu, I. Kalinderu, dr. Rosen, ministru Germaniei, Mitilineu, prefectul poliției, colonelii Ilescu și Costescu, etc.

În onoarea augustilor oaspeți, AA. LL. SS. prințesa și prințul Carol-Anton pe Hohenzollern, se vor da, la palatul Cotroceni, mai multe matineuri și serate, precum și audițiuni muzicale.

Augustii oaspeți s'au întreținut câteva minute în sala de recepție, cu persoanele prezente, plecând apoi cu automobilul la palatul Cotroceni, unde sunt găzduiți.

Din străinătate.

Grava situație în Mandgiuria. În cercurile diplomaților străini se crede, că situația în Mandgiuria va da loc la un grav conflict. Din ultimele rapoarte ale consulilor chinezi reiese, că partidul, care urmărește isgonirea străinilor, a ajuns stăpân pe situație. Se prevede, că cu ocaziunea îndeplinirii cererilor Rusiei, acest partid va provoca excese, pe cari guvernul chinez nu le va mai putea potoli.

Arestarea unui student român la Paris. „Le Matin“ află, că „un student în drept, de origină română, d. Ion Mircea, a fost arestat sub învinuirea de a fi furat diferite cărți din bibliotecile publice și mai cu deosebire din biblioteca Sainte-Genevieve.

Interogat de d. Coularou, judecător de instrucție, tânărul a făcut mărturisiri.

„El e la închisoarea Santé“.

Situație îngrijitoare la Fez. Ziarele află din Fez, că situațiunea este din nou foarte neliniștitoare în acel oraș. Se afirmă, că consulii ar fi hotărât să sfătuiască pe Europeni să părăsească Fezul, asupra căruia înaintează 2000 arabi răsculați.

Expediția Scott la Polul-Sud. Expediția locotenentului englez Scott, care a plecat spre polul sud, n'a dat un rezultat definitiv, dar totuș a realizat un progres pentru știință. Expediția plecase din golful Balenelor și s'a întors acum, după 4 luni, la Buenos-Ayres.

Scott a înaintat cu vaporul său „Terra Nova“, până când a fost oprit de sloiurile de gheață; apoi și-a continuat expediția cu săniile, lăsând o echipă pe vapor. Vaporul „Terra Nova“ a iernat în apropiere de capul Evans.

La întoarcere Scott s'a întâlnit cu expediția Suedezului Amundsen, în golful Torres.

Impotmolirea unui vapor; 32 călători înecați. Vaporul „Bruce“ s'a împotmolit la Louisburg (Canada), 32 călători s'au înecat.

Echipagiul și alți 120 călători au fost scăpați.

Răscoala din Albania. 4000 albanezi din tribul Malissora, bine înarmați, se află concentrați în apropiere de Tuzi, nu departe de granița munte-negreană.

Poarta a luat de urgență măsuri spre a înăbuși răscoala, de oarece, dacă mișcarea s'ar întinde la întreg tribul Malissora — care numără 300.000 oameni — ar putea avea urmări de o extremă gravitate.

Un corp de redifi anatolieni a fost trimis într'acolo.

După o nouă telegramă, asupra luptei de dăunăzi de la Tuzi, răsvrătirii de la Tuzi au dat foc la trei posturi întărite și au silit pe soldați să evacueze alte 7 din acestea.

Trupele au avut 11 morți și 18 răniți.

Mai multe atacuri, ar fi avut loc după spusa ziarelor la punctele de frontieră sub conducerea faimosului șef albanez Issa Bolentinaz. Trei batalioane, un escadron de cavalerie și o diviziune de tunuri-revolver vor pleca la Giovanni Medua, de unde trupele vor pleca la Tust.

Complot studentesc pentru incendiarea Universității din Petersburg. Autoritățile au descoperit un nou complot studentesc. Studenții greviști aveau de gând să dea foc Universității. Mulți dintre ei au fost arestați în Petersburg, Moscova și în alte orașe, unde există Universități.

Succesorul ministrului de marină rus. Amiralul Gregorovitz, ajutorul demisionatului ministru de marină, va fi numit titular al departamentului.

Depunerea proiectului bill-reform. Din Londra se anunță, că în Camera lorzilor, lordul Landsdowne a declarat că, nu va putea să depună proiectul lui de „bill-reform“ înainte de Paști.

Oratorul a spus că în ziua de Joi el va înmâna o adresă Regelui, rugându-l să consimtă la depunerea acestui bill în vederea reformei Camerei Lorzilor și care restrânge prerogativa regală despre numirea lorzilor.

Lordul Morley a declarat că Joi va arăta punctul de vedere al guvernului în această chestiune.

Călătoria împăratului Wilhelm. Din ordinul amiralului arhiduce Francisc Ferdinand, 3 vapoare de războiu, trei crucișătoare, 28 torpiloare, două submarine și șase vase mai mici, au plecat din portul Fasana, formate în două diviziuni, dintre cari prima comandată de arhiduce pe bordul crucișătorului Carol VI, pentru a saluta în largul mării pe împăratul Wilhelm care mergea pe vasul Hohenzollern dela Veneția spre Corfu. Vasul Hohenzollern, a apărut însoțit de vasele Sleipner și Koenigsberg. Escadra a înălțat pavilionul de mare gală. Fiecare vas a tras 21 de salve de salutare. Când vaporul Hohenzollern a trecut, echipajele au strigat de cinci ori: „Ura!“ Muzicele au cântat imnul german. Vaporul Koenigsberg a răspuns la salut prin lovituri de tun și ridicarea de pavilioane. Împăratul Wilhelm a semnificat că mulțumește pentru salutările escadrei, al sărei aspect este excelent, și o felicita cordial pentru manevra bine reușită. Arhiducele a semnalat ca răspuns mulțumirea sa devotată și că este fericit a prezenta împăratului Wilhelm escadra pentru a-l saluta. Arhiducele a trimis și o radio-telegramă mulțumind cu recunoștință și exprimând dorința ca împăratul să binevoiască a inspecta escadra la întoarcerea sa din Levant. Escadra s'a întors prin fața Verudellei, primind noi saluturi și salve de tun. Vasul Hohenzollern împreună cu Sleipner și Koenigsberg a continuat drumul. Escadra s'a înapoiat la prânz la Pola.

Răspunsul lui Kiderlen Waechter în comisia bugetară. Din Berlin se anunță, că în comisia bugetară a Reichstagului, ministrul de externe Kiderlen Waechter a răspuns la următoarele trei întrebări:

În ce privește Marocul, nici vorbă nu poate fi ca înțelegerea dela Algesiras să fie suspendată, înțelegere, care împiedică ca vre-o putere să bage în buzunar Marocul.

Cu privire la înrolarea tinerilor din legiunea străină ministerul de externe german a intervenit pe lângă cel francez că minorii să nu mai fie înrolați în acea legiune, Franța a declarat că va înrola numai pe tinerii, cari au împlinit 18 ani.

În ce privește situația din Portugalia, Kiderlen Waechter a declarat, că starea de acolo nu este de loc îmbucurătoare.

Guvernul german va căuta să găsească mijloacele potrivite în ce privește avutul particular al călugărițelor germane.

Averea congregațiilor franceze. Comisia parlamentară, care s'a instituit pentru controlarea averei congregațiilor, a ținut alaltăeri ședință sub presidenția lui Combes. Din raportul lichidatorului general se constată, că averea congregațiilor se ridică la 90 milioane activ, față de 60 milioane pasiv. Averea efectivă, care va intra în posesiunea Franței, nu trece de 30 milioane.

Când s'a creat legea congregațiilor, guvernul a crezut, că Franța va beneficia cel puțin de 1 miliard. Se vede, însă, că unele persoane marcante au știut să-și salveze o bună parte din această avere. Afară de aceasta s'au risipit sume însemnate sub formă de comision.

Afacerea de spionaj din Germania. Din Hamburg se anunță, că afacerea de spionaj ia proporții. S'a început o anchetă în mai multe porturi germane. Autoritățile au dovezi că spionii englezi au avut complici în acele porturi.

ULTIME ȘTIRI

Din parlamentul francez. Senatul francez discută raportul d-lui Boissy D'Anglas asupra petițiunii prin care familia Naundorff care se pretinde, că se trage din Ludovic XVI, își formează reintegrarea în calitate de francezi. Senatul adoptă o ordine de zi în care se spune, că Senatul nu are de cercetat dacă petițiunea este ori nu întemeiată și consideră, că există cale legală pentru toți ca să li-se recunoască naționalitatea.

Noul cabinet mexican. Noul cabinet mexican a fost definitiv constituit cu d. Limantur la finanțe, d. Delabarra la externe, Kosy la războiu, Sodi la justiție, Doringuez la lucrări, Estanol la instrucțiune. Ministerul de interne rămâne deocamdată vacant. D. Inclan, agent financiar la Londra a fost numit ministru la Washington.

Inlocuirea șefului marelui stat-major bulgar. După o știre din Sofia colonelul Papoldokow, atașat militar al legățiunii bulgare vineze, va fi rechemat spre a fi numit șef al marelui stat-major al armatei.

Flota aeriană a Rusiei. „Daily Mail” află, că guvernul rus a destinat suma de 180 milioane pentru flota aeriană și a ordonat cumpărarea a 300 aeroplane.

In jurul fraudelor dela marina bulgară. Autoritățile din Sofia se ocupă iarăș cu chestia unor fraude, comise de comandantul flotei, Nicolajev, de către doi ofițeri și Pichon, instructorul francez al marinei bulgare.

Persoanele susnumite au fost mituite de mai multe firme, cari furnizau lucrurile trebuincioase.

Ministrul de războiu a hotărît, ca acuzații, afară de Pichon, să fie judecați de tribunalul militar.

Fotografierea fundului mării. Ua ziar olandez din Iava povestind călătoria balonului „Batavia”, pe lângă coastele lăve și de a lungul gurilor apelor curgătoare a fotografiat fundul mării cu toate ridicăturile, stâncile și prăpăștiile lui.

Calătorii vedeau fundul mării ca o hartă în relief a unui continent.

Un ofițer din marină îndeamnă guvernul să facă astfel de hărți fotografice ale fundului mării. Sunt mult mai amănunțite, mai plastice și mai ieftine de cât cele ce se fac prin măsurători migăloase.

Din Turcia. După o telegramă din Cetinje trimisul Turciei la Cetinje a cerut dela guvernul Muntenegrului, ca cei cincisprezece soldați turci, cari au fost prinși de Muntenegreni să fie extradați în decurs de 24 ore, căci la caz contrar va părăsi Cetinje și va întrerupe ori ce legătură între Constantinopol și Cetinje. Guvernul Muntenegrului încă n'a răspuns.

În Albania să arată din nou semnele unei răscoale.

Trupele turcești au trebuit să se retragă în fața puterii insurgenților. Între cei răsculați sunt mulți din Muntenegru, cari au trecut granița, ca să ajute răsculaților.

Poarta otomană va trimite și alte batalioane întru năbușirea răscoalei. La aceste trupe s'au asociat peste 15 mii voluntari.

După alte știri, răscoala ar fi izbutit numai în unele localități, unde singur e situația mai primejdioasă.

Întreaga răscoală are un caracter mai mult local. Muntenegru ar observa o ținută corectă, căci nu sprijinește cu nimic răscoala.

Condamnarea unor tulburători. Din Paris vine știrea, că 12 manifestanți, care au turburat audiența procesului Lacour au fost condamnați la pedepse diferite dela 15 zile la o lună de închisoare.

Dezertări în Rusia. O conjurațiune militară s'a descoperit la Boadingfu. O parte diu divizia VI a dezertat cu armele.

Americanii și americancele. În vreme ce Americanii luptă din răzputeri pentru ștergerea titlurilor moștenite și fără nici o valoare, susținând foarte just ca unicul drept de validitate calitatea și cantitatea muncii; americancele, cari trăiesc în belșug din câștigul splendid al părinților, râvnesc cu o lăcomie fără margini la câte un titlu de grof ori de baron.

Dovadă la asta următoarea publicație apărută în mai multe ziare din New-York:

„Mijlocește căsătoria americancelor tinere milionare, cu aristocrații maghiari și austriaci biroul d-nei Bleier Irma. Adresa la administrație”.

Mulți credeau, că între șire se ascunde vr'o escrocherie. Vizitând însă un ziarist pe d-na Bleier, aceasta a mărturisit, că a fost provocată din mai multe părți și l-a asigurat, că e cea mai rentabilă întreprindere.

Universitatea din Coimbra. Cu ocaziunea schimbărilor radicale din Portugalia, când în câteva ore regatul s'a transformat, fără vărsare de sânge, în republică, n'a putut rămâne neatinsă și partea cea mai antică, cea mai nobilă din orașul Coimbra, unde de șese veacuri se desvoltă cultura portugheză.

Un edificiu imens neregulat, multiform, mare ca o cetate de sine stătătoare, cu ziduri goale, cenușii și impunătoare, așezat pe locul cel mai înalt al orașului, ca un fel de acropole a Coimbrei: aceasta e Universitatea, unica Universitate portugheză. Toți bărbații mai de seamă din Portugalia, cari au lucrat pentru binele, țări și gloria Portugaliei, și-au oțelit în Coimbra virtuțile lor.

Universitatea din Coimbra era bogată în tradițiuni. Tradițiunea nu se împăca cu revoluțiunea. De aceea grupul de studenți republicani, și într'o bună dimineață a zis: E vremea să sfârșim! Și a pornit la asaltul Universității. Mai întâi au năvălit în aule și au distrus catedrele, una câte una, căci catedrele se aseamănă cu tronul. Apoi s'au apucat să distrugă garderoba Universității, unde se păstrau togele și beretele bogate ale profesorilor (unele erau antice) toate brodate cu colorile facultății.

În sfârșit s'a dus în aula mare, maestoașă și vastă ca sala unui palat regal, înălțată pe vremea poetului renumit al Portughezilor Camoens, bogată în covoare și damascuri de preț, și împodobită cu tablourile tuturor suveranilor Portugaliei. S'au sfârșit mai întâi, scaunele aurite; apoi au găurit cu gloanțe de revolver tabloul lui Don Manuel, apoi pe al lui Don Carlos și Don Luis. Celelalte tablouri nu le-au mai putut împușca, căci li-s'au isprăvit cărușele și oboșiți de atâta muncă, la urmă s'au așezat în scaunele destinate pairilor regatului și au cântat cântecul revoluționar „a Portuguesa”.

Și cu asta tradițiunile au murit. Aula mare de atunci, este închisă; profesorii nu-și mai fac cursurile de pe catedre ci năntea unor mese simple și șezând pe scaune de rând, și toate ceremoniile universitare sunt suspendate.

Puținii profesori și studenți monarhiști, au părăsit Coimbra și au lăsat-o în voia celor ce au hotărît să înlăture dela Universitate toate tradițiunile.

Un colonel german ucis de un albanez. Locot.-colonelul german Schlichting a fost împușcat Marți de un soldat albanez

Schlichting a intrat acum câteva săptămâni în serviciul armatei turcești, însărcinat fiind cu reorganizarea armatei și avea comanda regimentului de infanterie din cazarma Yldiz. În timpul inspecției făcute de generalul Hassan-Izzed pașa, Schlichting a observat, că un soldat își întoarce capul în partea opusă. Ofițerul s'a dus la el și i-a îndreptat capul. Soldatul în chestie e un albanez, care a spus de mai multe ori camarazilor săi, că ofițerul german l'a înzultat. Soldatul a luat arma de pe umăr și a tras asupra ofițerului. Glonțele i-a perforat abdomenul și a eșit pe la spate. Ofițerii și soldații erau atât de consternați de această faptă, în cât abia peste câteva minute

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

MARY.

— Roman de Björnstjerne Björnson —

Traducere liberă de dr. Horia Petra-Petrescu

(11) — Urmare —

Ea băgă de seamă cât e ei de distrat, dar nu se detașase încă de el; tema îi era prea scumpă. Când ea reveni Roey, auzi, cum își desfăcea în fața ei, Mary, tot ce avea ea în sufletul ei, de sigur, că să fie pe deplin conștie de ce face. Rostea în față, ce a gândit, de când a putut să găndească, de când a avut puțința să-și câștige clădirea asupra unor astfel de lucruri. I-se păreau atât de natural, ca ridicatul rochiei, pe unde se vedea dea de murdărie și ca înotatul, unde nu mai se vedea piciorul ei pământ de umblat. Individualitatea trebuia scâpată cu orice preț, ca să rămână. N'ai voie să o apleci în jug, nici să o îngărești. Asta era capul lucrului.

Dar Mary se simțea totodată atrasă de o viață nouă, care s'a făcut în stare să o aducă să rostască astfel de lucruri. De atâta vreme, când nu mai spusese așa ceva. Nu știa nimic, de personalitate, care ne silește să ne supunem dorințelor, câștigă putere peste noi, în mod firesc. Trebuia numai, că trebuia să vorbească — și că

trebuia să se țină bine, ea însăși. Un simțământ plăcut, pe care-l trăia pentru întâia dată.

În urma acestora urmărea tema apucată mai tare și mai tare de ființa lor cea mai intimă, pentru ca să se piardă, la urmă, într'o tăcere întovărășită de priviri și de respirații. Alice se dusesse la modelul ei. Când au descoperit că sunt singuri, au stat surprinși locului. Au tăcut deodată și picioarele lor au început să se ocolească.

După o zăbovire fugitivă, când la unul, când la celalalt din multe obiecte de artă, își ațin-tiră atenția amândoi asupra unui faun fără de brațe; sta aici și râdea de ei. De unde poate să fie? Unde au găsit-o? O fi fost, de sigur, scumpă. Vorbeau într'un ton în surdină, cu ochi și cuvinte dragostoase, cari lunecau mai departe. Siguri de tot nu prea steteau ei. Se simțeau mult mai ușori, ca și când s'ar fi aflat în atmosfere mai înalte. Și aveau totodată simțământul, ca și când întreaga lor gândire ar sta desgolită în fața celuilalt și ca și când ar fi ei înșiși străvăzători.

Alice se întoarce în atelier. Privi la ei cu nește ochi, cari îi deșteptă pe amândoi.

— „Ei, ați gătit-o cu căznicia?” întrebă ea. De câznicie vorbiseră doară, când a ieșit Alice.

Mary-ei îi veni deodată 'n minte, că voiesc ceva și că o așteaptă afară trăsura. Lui Francisc Roey îi trăzni iară 'n cap, că are de târguit ceva. Merseară afară împreună. Prin curte, prin vestibul și prin portal, până la trăsura ei. Tonul de mai înainte nu l-au mai găsit. De aceea nu mai vorbiră nimica.

El îi deschise ușa trăsorii, cu pălăria în mână. Ea urcă, fără să privească în sus. După ce se așeză și după ce vru să-i zică adio, o așteptară ochii cei mai calzi, pe cari îi văzuse ea vreodată în viață. Plini de patimă.

* * *

După două ceasuri se afla Roey iarăș la Alice. N'a putut fi mai mult timp singur, cu speranțele lui, cari luau cerul cu asalt.

Pe unde a fost în restimpul acesta? În oraș, ca să cumpere o copie a sfintei Cecilia de Donatello. Trebuia să facă comparația. Firește, Alice își poate închipui prea bine, că Cecilia lui Donatello va fi vrednică de deplâns în comparație cu Mary. Alice fu cuprinsă acum, într'adevăr, de teamă.

— „Dragul meu, o să-ți strici întreagă combinația. Zace în natura dsale asta.”

El răspunde mândru:

— „Nu mi-am luat nici când o țintă cu seriozitate, fără ca să nu o fi ajuns.”

— „Ți-o cred bucuros. Ști să lucrezi, te pricepi să învingi obstacole, poți să și aștepti.”

— „Da pot.”

— „Dar nu poți să-ți pui surdina, nu poți să aștepti, până ce vine ea la dsa.”

— „Ascultă-mă, Alice, ce să însemneze asta?” Il durea.

— „Vrea să însemneze, că dta nu cunoști pe Mary. Nu cunoști lumea, în care trăiește ea. Ești un urs din pădure.”

le-a venit în minte, că ofițerul trebuie transportat la spital.

Când soldatul albanez a fost adus la spital, Schlichting l'a întrebat: De ce ești supărat pe mine? Te-am bătut vre-o dată? Soldatul a răspuns negativ. El a spus, că ofițerul i-a îndreptat de mai multe ori chipiul și că din această cauză s'a simțit ofensat. Soldatul a declarat, că regretă fapta și o deplânge ca și când și-ar fi omorât pe propriul său părinte.

Schlichting a încetat diu viață Mercuri după amiază.

Intreaga presă constată, că atentatul săvârșit în potriiva locotenentului-colonel e lipsit de orice caracter politic. Este vorba de fapta unui descreeat. Presa își exprimă speranța, că acest asasinat nu va turbura bunele relațiuni între Turcia și Germania.

În cercurile militare se crede, că ministrul de războiu Mahmud Scheffet pașa va face o declarație formală în parlament și va cere un credit pentru îmbunătățirea situației materiale a familiei ofițerului împușcat.

Schlichting spune următoarele în testamentul său: Mi-am făcut datoria. Am fost mulțumit cu regimentul meu și întotdeauna mândru de a fi comandantul său. Mulțumesc tuturor ofițerilor și soldaților, dar mai ales divizionarului Izzed pașa și comandanților celor cinci batalioane. Cadavrul meu să fie transportat în Germania.

Telegrama de condolență expediată de Sultan împăratului Wilhelm sună astfel: Groaznică moarte a locotenentului-colonel Schlichting înseamnă o pierdere gravă pentru armată. Vă exprim adâncile mele regrete pentru această nenorocire.

Ministrul de război Mahmud Scheffet pașa a telegrafiat ministrului de războiu german, exprimându-i regretele armatei turce pentru pierderea acestui brav ofițer.

Atentatorul a fost înaintat statului major al diviziei.

El va fi judecat curând de tribunalul militar. Probabil că va fi condamnat la moarte.

Un sbor cu balonul dela Berlin la Hamburg. Oficerii Erlor și Mackentun dela secția de aviațiune au făcut un sbor foarte reușit cu balonul dela Berlin la Hamburg. Ei au parcurs această distanță în 3 ore și jumătate, întrecând viteza trenului accelerat.

Cei doi ofițeri se pregătesc pentru un sbor la Dresda.

Comuna Triest și Francisco Ferrer. Consiliul comunal din Triest hotărîse, să dea unei străzi numele „Francisco Ferrer“.

Născându-se însă neînțelegeri s'a hotărît ca strada să fie numită „Via Venti Septembri“. Guvernatorul n'a admis însă acest nume, pentru că

se ridica contra ideii de stat austriac și jignește sentimentele patriotice ale unei părți a orașului.

Ministrul de interne a confirmat hotărîrea guvernorului.

Consiliul comunal nemulțumit cu această hotărîre s'a adresat justiției, care a respins cererea pe motiv, că nu corăspunde intereselor și bunului mers al orașului.

Coi 13 Kohn. Imprejurarea că orașul Lozonc a ales cu unanimitate pe ministrul de războiu Hazai Samu de deputat dietal, a folosit-o un anonim pentru a face o glumă reușită. S'a înaintat adevărat la Curie o petiție, din care afară de depunerea obligatoare de 3000 cor. lipsiau toate actele, adause ce se obicinuesc la astfel de petiții. Curia a început totuș desbateră așa zisei petiții sub prezidenția lui Mihail Sebestyén dar aflând, că toate cele 13 iscălituri sunt: *Kohn*, au trecut la ordinea zilei peste ea, fiind evidentă gluma ce o încercase trimițătorul.

BIBLIOGRAFII.

—x—

A apărut *Albina*, Anul XIV. Nr. 24, revistă enciclopedică populară. Cu următorul sumar: I. Kalinderu, *Învățați și meserii.* A. Gorovei, *Legile țării: Moștenire și reprezentare.* Maxim Gorcki (trad. G. Carp), *Moș Arhip și Lenca.* Din literatura română: C. Negruzzi, *Eu sunt Român.* etc.

A apărut „Căminul nostru“, revistă săptămânală sub îngrijirea lui I. Boteni din cuprinsul căreia remarcăm: *Oreste, O vizită la Al. Vlăhuță. Victor I. Slăvescu, Expoziția soților Iordănescu (cronică artistică)* etc. Redacția și administrația str. Clopotarii vechi, 15 bis. București.

*

La librăria diecezană să capătă:

Albumul armatei române 27 tablouri frumos lucrate în mai multe colori în mărime de 42/52 Cor. 15—

Album, Amintiri din Războiul Independenței 1877—1878 Cor. 2-50

Redactor responsabil: **Atanasiu Halmăgian.**

Aplic imediat un candidat de avocat

cu praxă, care știe românește. Leafă, conform puterii de muncă, lunar 150—200 Cor.

Dr. László Gyula, avocat **Borosjenő.**

— „Poate că sunt un urs din pădure. N'am ce zice. Dar de vrea ea un urs din pădure? Nu te înșeli cu astfel de lucruri.“

Nu voia să lase să i-se răpească dispoziția sufletească de prin astrii. Mai apoi se apropie, rugându-se fierbinte de ea, voia chiar să o și îmbrățișeze — i plăcea mai cu samă îmbrășările.

— „Francisc, fii cel puțin acum băiat de treabă. De astfel e a doua oră astăzi, că mă turburi din lucru.“

— „Chiar vreau să-ți stau pe cap. N'ai să mai modelezi în închisoarea asta, după ce a fost ea pe aici. Dragă Alice, dragă scumpă prietină. Ai să modelezi norocul meu!“

— „Ce pot face mai mult pentru dta, decât cât am făcut?“

— „Trebuie să 'mi procuri intrare în casa tatălui ei.“

Alice se gândi.

— „Asta nu-i lucru ușor.“

— „Ei aș, o să găsești un mijloc, trebuie, trebuie să găsești.“

Atâta a tot căutat să o capaciteze, atât a tot îmbrățișat-o și i-s'a lingușit, până ce se plecă și ea și-i promise.

A început-o ea stângaci? — căci nu i-a succes. „Dacă aș ruga pe tata, să primească pe un tânăr, care nu i-a fost recomandat până acum, m'ar înțelege greșit“, zise Mary. Alice trebuia să conceadă asta, fără doar și poate. Era necăjită, că nu s'a gândit ea mai înainte la așa ceva. În loc să se sfătuiască cu Mary, de nu putea face altfel întreagă prezentarea, nu se

mai interesa de nimic. Era încă tot supărată când a comunicat lui Francisc Roly rezultatul; simția ea, zise Alice, că Mary nu primește nici un intermediu. Alice îi mai dete odată sfatul, să fie cu mare băgare de samă.

Francisc Roly era nenorocit și Alice n'avea poftă să-l mângăie.

În ziua următoare veni din nou la ea.

— „Nu mă pot lăsa de planul meu“, zise Roly. „Nici nu mă pot gândi, în general la altceva.“

A stat atâta la ea și i-a repetat de atâtea ori acelaș cântec în toate tonalitățile, și atât de nenorocit se simția, încât i-a fost milă miloasei Alice, la urma-urmelor.

— „Ști ce? Am să vă invit pe toți aici, la mine. Atunci poate că o să te invite familia Krog, mai târziu.“

El sări în sus.

— „O idee genială. Dragă, puiule scump! Fă-o îndată!“

— „Așa de repede nu merge. Anders Krog nu se simțește bine. Trebuie să așteptăm.“

Roly stetea desiluzionat cu totul și o privea țintă în ochi.

— „Dar nu poți să ne aduci pe noi doi împreună?“

— „Da, asta 'mi stă în putință.“

— „Ei atunci repede, cât se poate de repede. Dragă, scumpă porumbiță, cât se poate de repede.“

Asta-i reuși Alicei, Mary s'a învoit îndată să-l vadă din nou.

Cele mai noi susceperi de
plăci pentru
gramofon:
Hulló falevél
din „Czigányszerelem“ și din
„Balkáni hercegnő“
se capătă la
Koch Dániel
Arad, str. Deák-Ferencz.
Vis-a-vis de hotelul „Crucea albă“.

Trag binevoitoarea atențiune a
on. public asupra institutului
meu de
spălat și călcat
bine aranjat, în care primesc tot
felul de **curățire.**
Cu stimă:
SZABÓ BALINTNÉ, Arad
str. Deák Ferencz Nr. 7.

Cumpăr
sau dau în schimb pentru alte obiecte:
Recipise de amanet,
aur, argint sdrobot și bijuterii,
Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.
Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).
Magazinul de oroloage și bijuterii cel
mai mare din Arad. Cea mai ieftină
sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

S'au întâlnit la Alice, ca să meargă cu trăsura la expoziția din câmpiile elisee.

*

Să stai cu cineva înaintea operelor de artă — aceasta e abea adevărată conversație fără de cuvinte. Cuvintele rostite cu ocazia aceasta e-vocă alte sute de cuvinte. Nerostite. Unul le simțește prin influința celuilalt, sau crede că le simțește. Se întâlnesc persoanele într'un tablou, ca să se despartă iarăși într'altul.

Astfel învață să se cunoască mult mai bine într'un singur ceas, ca altfel într'o săptămână întreagă.

Alice i-a purtat dela tablou la tablou, însă erau ocupați cu preocupările lor. Cu ea mergeau mai departe, cu atât mai intensiv. Ea vedea cum vede un artist. Ceilalți doi începu să vorbească cu tablourile, dar prindeau din ce în ce tot mai mult și mai mult să se descopere ei înșiși, și ajutorul tablourilor.

Vizita lor la expoziția de pictură s'a făcut într'un joc de cuvinte murmurate, întovărășite de priviri grăbite, de monosilabe, de gesturi explicative domoale cu degetul. Două fimele omenești, cari dibuiesc astfel pe cărări tălmăcite spre olaltă, se bucură într'acelaș timp nespuse de mult. Și lasă să se întrevadă, că sunt cuprinse de bucurie. Un joc, ca și când înoată pe rîle de mare în apă și apar din nou după o dată de vreme la suprafață, pentru ca să se zuiască din nou să se regăsească sub apă. Ricirea ceasului trăit se mări în urma ochilor celor mulți, cari îi urmăreau. (Va urma)

Tobuze pentru Țigarete

de fabrica

Bardou

care sunt mai bune și mai
plăcute, se capătă la —

Librăria FRAȚII ROTH

ARAD, Andrassy-tér. (Vis-à-vis de Monumentul-sfânt).

Inainte de a cumpăra
pe seama copiilor și a D-voastră ghețe ori alți articli
de modă trebuincioși, negreșit vizitează prăvălia de
modă bărbătească a lui

Iványi Menyhért

în strada **Förroy,**

deoarece ghețe bune și ieftine numai acolo Vă puteți

procura.

REVISTA MODEI

— este o foarte elegantă și bogat ilu-
strată publicațiune de mode feminine,
scrisă în limba românească
și executată artistic cu o splendidă co-
pertă în culori.

REVISTA MODEI

— are dări de seamă a modei din Paris,
Viena, Londra și Berlin cu ultimele crea-
țiuni pentru **Toalete și Costume de dame,**
Rochii de bal, salon, nuntă, vizită și stradă,
Pălării și găтели de cap, Jachete, Capote, Matineuri, etc.

REVISTA MODEI

— se ocupă și de **Moda copiilor, bro-**
dării, dantele, lucru de mână, lin-
gerie, monograme și diferite indus-
trii casnice.

— cuprinde și o **aleasă materie literară, cronici feminine, anec-**
dote, rețete și sfaturi, un feuilleton, jocuri distractive, etc.

REVISTA MODEI

— **apare de două ori pe lună.**
Fiecare număr conține drept supliment
gratuit, un tipar croit în mărime
naturală.

Abonamentul: 3 luni Cor. 4-50, 6 luni Cor. 8-50,
1 an Cor. 16.

— La cerere se trimite un număr de probă
gratis și franco — Depozitul general la
Administrația ziarului **Adevărul** București,
unde se primesc și abonamentele.

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu prețurile

cele mai moderate.

Singurul compactor român!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public român din Arad
și provincie, că am arangiat din nou atelierul meu cu cele mai

- moderne mașini și material**
- privitor la această branșe,**

precum execut cu diligență și pe lângă cele mai moderate pre-
țuri: **decorații pentru cărți bisericesti, albumuri pentru foto-**
grafii, note și gramatom, panglice la cununi funebrele și
tot felul de lucrări atingătoare de această branșe.

Bazându-mă pe sprijinul on. public român, sperând că mă vor
cercetă și încuragiă cu comanda am rămas cu deosebită stimă:

::: IUSTIN ARDELEAN, compactor :::

ARAD, strada Weitzer János Nr. 13 vis-à-vis de poștă.

Mare asortiment
de
ghete de bal

în culoarea aurului, din atlas
albastru și trandafiriu, din
piele de laek și chevreaux

la
Weinberger János

cel mai distins magazin de ghețe.

ARAD, Andrassy-tér nr. 20.

25 (11)

Librăria diecezană

Arad, Strada Deák-Ferencz Nr. 33—34.

Are în depozit următoarele cărți și recvizite bisericesti:

Aghiazmatar legat	8.—
Acaftistul sf. născătoare de D-zeu și alte rugăciuni leg. simplu	1.70
Acaftistul născ. de D-zeu cu litere cirile simplu leg. 3.—, în pele leg.	4.—
Apostolul cu litere latine leg. simplu în pânză și pele neagră 9.50, în pele roșie	11.50
Biblia ilustrată cu litere cirile, testamentul vechi și nou broșat	10.—
Ceaslov mic cu litere latine leg. simplu 2.40, leg. în pele	4.—
Ceaslov (Orologiul cel mare) leg.	30.—
Evanghelie cu litere latine leg. 25.—, legătură în pele și aurită 35.—, în catifea, aurită și cu cei 4 evangheliști în colțuri	125.—
Evhologiu (Molitvelnic) cu litere cirile leg. (cu litere latine sub tipar)	5.—
Liturgiile sf. păr. Ioan Chrisostom, Vasile Cel Mare și Grig. teologul leg. în pânză și pele neagră Cor. 8.—, în pele roșie	10.—
Mineile pe 12 luni în 12 vol. leg.	172.—
Octoich mare cu litere latine leg. în pele	27.—
Penticostar ciril leg.	16.—
» latin »	12.—
Psaltirea împăratului și prorocului David cu litere latine, format mare, legată à 7 și 9.—	
Psaltirea mică legată	2.40
Tâlcul evangheliilor ciril, broș.	2.—
Triodul, cu litere latine, leg.	27.—
Noul testament, broș.	4.—
Tipicul chemării duhului sfânt	—30
Carte de rugăciuni de calistrat Coca, format mic (portativ), leg. simplu	1.60
legată în pluș à 3, 5 și 6.—	
legată în celuloid 3.20 și 6, în pele fină 7.50	

Predici.

Scriban I. 50 Predici populare	2.—
Econ. Stavrofor V. Predeanu Predici Exegetico morale, un vol. mare	9.—
Boiu Semințe din agrul lui Christos. Cuvântări bisericesti pe toate duminicile, praznicele și sărbătorile de peste an, 3 vol.	9.—
Popfiu I. Predici pentru Duminici	4.40
Papiu I. Cuvântări bisericesti pentru sărbătorile de peste an	3.—
— Cuvântări funebrele și iertăciuni pentru diferite cazuri de moarte	3.—
Criste V. Predici pentru Duminicile de peste an	1.60
Iorga N. Cuvântări la înmormântare și pomenire	—80
Inocențiu arhiepiscopul Odesei. 51 Cuvântări la postul mare, trad. de arh. Nic. Bacsoanu	3.—

Dr. T. Tarnasvschi și Dr. Voiuschi, Predici pentru toate Duminicile anului bisericesc, ediția a II-a îngrijită de Dr. D. Cioloca, vol. I. și II. à 7.50
Nicorescu I., Predici pentru Duminici 3.—

Potire din bronz aurit 23¹/₂ cm, înalt cu disc 36.—
» » argint de alpaca cu disc aurit 60.—
» » bronz, paharul și discul din argint curat și aurit 1.20—1.50
Cutie pentru mir la sfântul botez din argint de china 26.—
» pt. sfânta cuminecătură la morboși din argint china 30.—
Linguriță pentru sfânta cuminecătură din argint aurit 4.—
Copie de bronz aurit cu ascuțit de oțel argint aurit 9.—
Candele din metal alb à 6, 8, 10, 20, 30 cor. bucata, argint china à 30, 40, 70 100 cor. bucata.
Cadelnițe după ritul ortodox din argint de China sau Alpaca à 20, 24, 30, 40 și 50.—
Cruci pe altar sau portativ din lemn frumos lucrate 4.—
din argint de china cu Domnul Christos gravat în cruce și cu decoruri aurite à 15, 20, 30, 40 cor. bucata.
Din argint China cu Domnul Hristos în Email și cu decoruri aurite à 20 32 40, 60, cor. bucata.
Steluță de bronz aurit 9.—
din argint curat 15.—
Ripide din lemn frumos lucrate și aurite à 20, 24, 30 cor. bucata.
Vase pentru apă și vin cu tavă din alpaca 24.—
Litier din argint China 85.—
Chivot » » » 110.—
Clopoțel pentru altar 10.—
cu 4 sonerii 30.—
Ornate (odajdii) bisericesti în toate execuțiunile dela 140—1000 Cor.
Ornate negre dela 50—150 Cor.
Prapori în toate mărimile și de orice culoare dela 60—300 Cor.
Brâne preoțesti metrul 9.—
Palării preoțesti fine 10.—
Prăznicare execuție foarte frumoasă, lucrate pe lemn de tei conform prescrierei bisericesti noastre 9 cor. bucata.
Mormântul Domnului dela 100—300 Cor.
Icoane sfinte pictate în olei pe pânză orice mărime dela 10, 20, 40 până la 100 cor. bucata.
Stihare pentru copii à 10 cor. bucata.
Coroane la cununie din spic frumos lucrate à 20 cor. părechea.

Cataloage se trimit la cerere gratis și franco.